

**37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció**

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

*Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar*

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

Közgyűlési határozatok bírósági kontrollja Romániában

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. Július 23.

NYILATKOZAT

mesterséges intelligencián alapuló szövegíró eszközök használatáról

Pályamunka címe: KÖZGYŰLÉSI HATÁROZATOK BÍRÓSÁGI KONTROLLJA ROMÁNIÁBAN
--

A pályamunka megírása során használt mesterséges intelligencián alapuló szövegíró eszközök listája
--

ChatGPT, DeepL Translate

Nyilatkozom, hogy a 37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekciójában pályamunkám megírása során mesterséges intelligencián alapuló szövegíró eszközöket használtam.

A pályamunka megírása során a mesterséges intelligencián alapuló szövegíró eszközöket kizárólag az idegen nyelvű szakirodalmi szövegek fordítására használtam fel. Elsősorban a felhasznált francia nyelvű szakirodalom igényelt ilyen jellegű fordítást. Bizonyos esetekben a román nyelvű szövegek esetében is indokolt volt ezeknek az eszközöknek a használata, amennyiben a szakirodalmi szövegek összetett jogi problémákat tartalmaztak és a magyar nyelvre történő fordításuk körülményesnek bizonyult szakterminológiai szempontból.

Tekintettel arra, hogy a román nyelvű szakirodalom kivételével, a pályamunka megírásához felhasznált idegen nyelvű szakirodalom arányaiban véve elenyésző, a mesterséges intelligencián alapuló szövegíró eszközök használata sem volt nagy mértékben indokolt, így az eszközök használatának mértéke minimális volt a pályamunka megírása során.

Továbbá nyilatkozom, hogy a dolgozat szakmai, tudományos tartalmát, az abban szereplő minden közlést, állítást, megállapítást, véleményt, következtetést sajátomnak ismerek el, ezek a dolgozat szerzőjeként szakmai álláspontomat pontosan tükrözik, a szöveg egészéért és annak minden eleméért felelősséget vállalok.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	4
Terminológiai pontosítás.....	5
Kivonat.....	6
Kutatási célok és módszerek	7
1. Bevezetés – A gazdasági társaságokról.....	9
2. A román társasági jog forrásai	10
3. Részvénytársaságok és a részvényesek nem vagyoni jogai.....	12
4. Közgyűlési határozatok megtámadásának joga	13
4.1 Semmisségi kereset	15
4.2 Megtámadási kereset	17
4.3 Közgyűlés ellenőrzési jogköre	19
4.4 Összegzés.....	20
5. Keresetindítás.....	20
5.1 A kereset megindításának határideje és a területi hatáskör	20
5.2 Kereset megindítása a közgyűlési határozat közzétételét megelőzően	22
5.3 Összegzés.....	23
6. Határozatok felfüggesztése és a határozat érvénytelenségének következményei.....	24
6.1 Közgyűlési határozat felfüggesztése	24
6.2 A közgyűlési határozat érvénytelenségének következményei.....	26
6.3 Összegzés.....	28
7. Mire terjed ki a bírósági kontroll?	28
8. Perbeli legitimáció.....	30
8.1 Az eljárás kezdeményezésére jogosult részvényesek	31
8.2 Igazgatótanácsi és igazgatósági tagok megtámadási joga	35
8.3 Harmadik személyek perbeli legitimációja	37
8.4 Összegzés.....	38
9. Végző összegzés és következtetések.....	39

Rövidítések jegyzéke

Társaságokról szóló törvény – 1990. évi társaságokról szóló törvény

ÎCCJ – Románia Legfőbb Semmitő- és Ítélszéke (Înalta Curte de Casație și Justiție, Románia legfelsőbb bíróságának megnevezése 2003 óta)

CCR – Románia Alkotmánybírósága (Curtea Constituțională a României)

CSJ – Románia Legfelsőbb Bírósága (Curtea Supremă de Justiție, Románia legfelsőbb bíróságának megnevezése 1991-2003 között)

Ptk. – 2013. évi V. törvény a Polgári törvénykönyvről

Rptk. – 2009. évi 287. törvény a Polgári törvénykönyvről

Ctv. – 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

Terminológiai pontosítás

A *Társaságokról szóló 1990. évi 31. törvény* nem ad pontos meghatározást arra nézve, hogy mit értünk *társaságok* kifejezés alatt, ezért a definíciót a szakirodalomban kell keresnünk. A *társaság* tehát gyűjtőfogalom, amely azokat az egyesülési formákat jelöli, amelyek magánjogi, jogi személyiséggel vannak felruházva, illetve saját cégnévvel, vagyonnal, és székhellyel rendelkeznek a *Társaságokról szóló törvény* általt megjelölt formában.¹ A román társasági jog elsődleges forrásait a Polgári törvénykönyv rendelkezései, illetve a *Társaságokról szóló 1990. évi 31. törvény* adják. Eredetileg a szabályozás a „*kereskedelmi társaságok*” elnevezést használta, éppen ezért a román szakirodalomban gyakran találkozunk ezzel az elnevezéssel is. A korábbi jelző azonban félreérthetőnek bizonyult, mivel ezek a társaságok nem csupán a kereskedelemben játszanak szerepet.² Ahogyan láthatjuk, az aktuális szabályozás azonban már nem használja a „*kereskedelmi*” jelzőt, ezért nevezhetjük, egyszerű módon, *Társaságokról szóló törvénynek* is az említett jogszabályt. Szakirodalmi vélemény szerint azonban a szabályozás új elnevezése is félrevezető lehet, mivel a *Társaságokról szóló törvény* csupán a társaságok egy részét szabályozza. A magyar szabályozás találó módon a következő elnevezést kapta, 2006. Évi IV. Törvény a gazdasági társaságokról. A leírtakat megfontolva a továbbiakban a kutatás során a „*gazdasági társaságok*” elnevezés lesz használatos a román 1990. Évi társaságokról szóló 31. törvény által szabályozott társaságtípusok vonatkozásában, amely szabályozás a részvénytársaságokról is rendelkezik.

¹ VERESS Emőd – FEGYVERESI Zsolt – PÁL Előd, *Román társasági jog*, Forum Iuris Kiadó, Kolozsvár, 2021, 67 o.

² Uo. 67 o.

Kivonat

Edward Thurlow Nagy-Britannia (1731-1806) lordkancellárja és jogász úgy vélekedett, hogy a gazdasági társaságokat nem lehet megbüntetni mivel azoknak nincsen testük, sem pedig lelkül amit el lehetne ítélni. Utóbbi megállapításokból Thurlow azt a következtetést vonja le, hogy büntethetlenségből kifolyólag a társaságok önkényesen cselekszenek.³ Utóbbi megállapítás negatív fényt vet a gazdasági társaságokra, azonban ma már tudjuk, hogy a társaságok annak vezetőségi szervein keresztül felelősségre vonhatóak, ezenfelül a társaság tagjainak egyéni felelőssége is megállapítható bizonyos esetekben. Ahogyan a bevezetőből is kiderül majd, társaságok már az ókori Római Birodalomban is léteztek és a társadalom fejlődésével párhuzamosan a társaságok is egyre dinamikusabban kezdtek el fejlődni. Napjaink társasági joga megannyi jogszabályt tartalmaz, mely egy összetett és különféle társasági mechanizmusokkal operáló jogágot eredményez. A gazdasági társaságok modern társadalmunk gazdasági életének alappillérei. A törvény által elismert társasági formák közül pedig az egyik legösszetettebbnek a részvénytársaságok bizonyulnak. A részvénytársaságok működése több szempontból is izgalmasnak és összetettnek bizonyul. Általánosságban elmondható, hogy a társuló felek együttműködése a különböző társasági formák alapkövetelménye. A társuló felek kollaborációja azonban az általánosnál is nagyobb jelentőséggel bír a részvénytársaságok esetében. A részvényesek megannyi *nem vagyoni joggal* rendelkeznek, amelyek tiszteletben tartása a hatékony együttműködés, döntéshozatal és törvényesség alapfeltételei a részvénytársaság működésében. A kutatás célja a *közgyűlési határozatok megtámadási jogának* vizsgálata, mely *részvényesi jog* elengedhetetlen a társaság törvényes döntéshozatali folyamatának biztósításához. A részvényesek megtámadási jogáról az 1990. évi társaságokról szóló 31. törvény 132. cikke rendelkezik. A részvényesek megtámadási jogának vizsgálata során számos kérdés és álláspont is megfogalmazódott a szakirodalomban, továbbá a bírói gyakorlat sem teljesen egységes a megtámadási jog gyakorlása, az *érvénytelenségi eljárás* különböző aspektusai kapcsán.

³ Oxford Dictionary of Quotations (7 ed.).

Kutatási célok és módszerek

Ahogy a fentiekben láthattuk, a gazdasági társaságok a gazdasági élet alapegységei. A gazdasági társaság formájától függetlenül a társuló felek együttműködésére támaszkodik. Idővel a gazdasági társaságoknak jogi személyisége, saját vagyona lett. Azonban a felelősség megállapítására, a társuló személyek felelősségének meghatározására már az ókori Rómában is léteztek különböző mechanizmusok. Napjaink részvénytársaságai is különböző módokon meghatározott társasági mechanizmusok által működnek, amelyek a részvényesek jogainak védelmét, a döntéshozatali konszenzust, a visszaélések elkerülését igyekeznek elősegíteni. A részvényesek *nem vagyoni jogokkal* rendelkeznek, mely jogok biztosítják a részvényes védelmét, és elősegítik a részvénytársaság hatékony működését. A részvényesek nem vagyoni jogai a társaság eredményes működésének szempontjából elengedhetetlenek, hiszen ezek azok a jogok amelyek biztosítani tudják a részvényes aktív részvételét a társaság döntéshozatali folyamataiban. A magyar jogtörténeti szakirodalomban kialakult nézőpontok egyike szerint a részvényeseknek két nagy csoportja alakult ki, „*az egyik csoport az állandó nagy részvényesek, akik megszűntek névtelen tőkesnek lenni és döntő befolyást tudtak gyakorolni a vállalat irányítására. Velük szemben állt a kiskészvényesek nagy tömege, akik csak az osztalék vagy az árfolyamnyereség érdekében vásároltak részvényeket de a társaság ügyeibe nem tudtak, s általában nem is akartak beleszólni. A kiskészvényes már nem is vállalkozó, hanem szinte kölcsönadó lett.*”⁴ Láthatjuk tehát azt is, hogy a részvényesek két nagy csoportra oszthatóak, illetve az utóbbi idézetből kiérezhető a kisebbségi részvényesek kiszolgáltatott helyzete a többségi részvényesekkel szemben. A nem vagyoni részvényesi jogok funkciójukat tekintve tehát egyfajta önvédelmi eszközként is szolgálnak a kisebbségi részvényesek számára. A kutatás célkitűzése egy ilyen részvényesi jog, mégpedig a *közgyűlési határozatok megtámadási jogának* a vizsgálata.

A kutatás célja, hogy a közgyűlési határozatok bírósági kontrolljának intézményét teljes egészében elemezze, és hogy azonosítsa a többségi, elfogadott álláspontokat a vitatott kérdések esetében, a szakirodalom és a joggyakorlat elemzésének segítségével. A határozatok kontrollját, mint társasági jogi konstrukciót, elemeire bontva kívánja vizsgálni a kutatás. A közgyűlési határozatok bírósági kontrolljának részletes, részekre osztott elemzése révén pontos képet kaphatunk a megtámadási jog mechanizmusának működéséről. A román szakirodalomban és

⁴ HORVÁTH Attila, *A magyar kereskedelmi jog története*, In: MEZEY Barna (szerk.), *Magyar jogtörténet*, Osiris Kiadó, Budapest, 2004, 180 o.

joggyakorlatban felmerült kérdések elemzése mellett a kutatás bizonyos aspektusok tekintetében összehasonlítja a megtámadási mechanizmust a magyar társasági jogban megjelenő felülvizsgálati joggal. A kutatás során láthatjuk majd, hogy a mechanizmus hasonlóképpen jelenik meg a két jogrendszer társasági jogában, azonban működésüket tekintve más-más megoldásokat alkalmaztak a jogalkotók. A különböző nemzeti társasági jogok összehasonlításának fontosságának megfogalmazása a magyar szakirodalomban is megjelenik, ugyanis a társasági jogi tapasztalatok összehasonlítása a nemzeti társasági jog sikeres fejlődésének egyik kulcsfontosságú eleme.⁵

A gyakran vitatott kérdések esetében a kutatás a román, a francia és a magyar jogi szakirodalomban megfogalmazott álláspontokat is figyelembe veszi, továbbá elemzi a román bíróságok joggyakorlatát. Mint kutatási módszer, a szakirodalom és a joggyakorlat elemzése elsődleges szempontokat jelentenek a dolgozatban megfogalmazott álláspontok és következtetések megfogalmazására nézve. A törvényszövegek elemzése és értelmezése a dolgozat szintén elengedhetetlen kutatási eszköze. A törvényszöveg értelmezésében egyaránt segítséget nyújtanak a szakirodalomban megfogalmazott vélemények.

⁵ SZIKORA Veronika, *Az összehasonlító jog fókuszában: az európai társasági jogi jogközelítés*, In: SZIKORA Veronika – ÁRVA Zsuzsanna (szerk.), *Jogtudomány a jogfejlődés szolgálatában. Szemelvények a modern jogi kutatások köréből*, A Debreceni Egyetem Állam – és Jogtudományi Karának Kiadványa, Debrecen, 2017, 182 o.

1. Bevezetés – A gazdasági társaságokról

A gazdasági társaságok létrejötte azok gazdasági és társadalmi szükségletük eredménye. Az erőforrásegosítás pedig az elsődleges társasági formák létrejöttének alapgondolata. A kezdetleges társasági szerveződések jellemzője, hogy a társaságok nem rendelkeztek jogi személyiséggel, a társaság vagyonát képző javak pedig nem a társaság, hanem a társuló felek tulajdonában voltak. Ennek ellenére megállapítható egy gazdasági társaság létrejöttének három alapfeltétele, amelyek napjaink jogi személyiséggel rendelkező társaságaira is egyaránt érvényesek. Elsősorban elengedhetetlen feltétele egy társaság létrejöttének a társuló felek közös hozzájárulása, a közös érdek, illetve a közös akarat megléte egy ilyen jellegű megállapodás megkötésére (*affectio societatis*).⁶ Az ókori Római Birodalomban kötelmi jogi alapokon már léteztek társaságok. A *societas*, melynek több formája volt ismeretes a Római Birodalomban, alapvetően eltérő jegyeket viselt az ekkor használatos szerződéstípusoktól. A szerződések ellentétes érdekpólusok egymással való szembeállítását hordozták magukban. A Római Birodalomban felismerték, hogy a *societas* ezzel ellentétben egyfajta együttműködési, kooperációs jogviszony.⁷ Az ókori Rómában létező társaságok esetében olyan társasági mechanizmusokat figyelhetünk meg, amelyek napjaink társasági jogában is relevanciával bírnak. Ahogyan azt a fentiekben megállapítottuk, a *societasnak* nem volt jogi személyisége, ennek ellenére lehetősége volt a tagoknak, hogy üzletvezetőt nevezzenek ki. Az üzletvezetőnek nem feltétlen kellett társult tagoknak lenniük. Az üzletvezető intézkézéseivel szemben bármelyik tag élhetett vétőjogával. A *socius* személyesen felelt az általa tett jognyilatkozatokért.⁸

A kezdetleges társaságok esetében tehát a társuló felek személyes felelőssége volt az elfogadott megközelítés. A történelem előrehaladta, a gazdaság dinamikus fejlődése azonban elhozta azt a szükségszerűséget, hogy a társuló felek személyes felelőssége újabb értelmezést nyerjen. Elsősorban a személyes felelősség bizonyos mértékű csökkentése, korlátok közé szorítása volt a cél, ezáltal a társaság tagjai nem voltak akkora kockázatnak kitéve. A gazdasági társaságok első szisztematikus szabályozása az 1807-es francia kereskedelmi törvénykönyv által valósult meg, amelynek társasági formáit az 1882-es olasz és az 1887-es román kereskedelmi törvénykönyvenkbe is átültették. Az olasz és a román társasági jogba átültetett társasági formák

⁶ NÁSZ Csaba Bela, *Drept Societar*, Universul Juridic Kiadó, Bukarest, 2022, 7 o.

⁷ VERESS – FEGYVERESI – PÁL, *i. m.* 16 o.

⁸ Uo. 19 o.

a következők, *közkereseti társaság* - a társaság jogi személyiséggel rendelkezik, és a társuló felek korlátlanul és egyetemlegesen felelnek a társaság kötelezettségeiért, *részvénytársaság* - a részvényesek csak a hozzájárulásuk erejéig felelnek, *betéti társaságok* – megkülönböztethetjük a korlátlan és egyetemleges felelősséggel rendelkező betéteseket illetve a korlátozott felelősségű betéteseket, akik csak a hozzájárulásuk mértékéig felelnek.⁹

Megfigyelhető, hogy a modern, jogi személyiséggel rendelkező, gazdasági társaságok esetében megjelenik egy újfajta mechanizmus. A társaságok jogi személyiségükből fakadóan már rendelkeznek *saját vagyonnal*. A jogi személyiség biztosítása elsősorban ebből a megfontolásból fakadt, ugyanis, ahogyan a fenti felsorolásban láthattuk, a társuló felek már nem minden esetben felelnek teljes vagyonukkal, csupán hozzájárulásuk mértékéig. A gazdasági társaságok más szempontból is formálódtak, kialakultak összetett döntéshozatali folyamatok és a különböző szerepkörök betöltésére meghatározott társasági szervek jöttek létre. A társaság tagjai, és szervei között pedig olyan mechanizmusokat kellett létrehozni, amelyek lehetővé teszik az egymás feletti kontrollt, hogy ne történjenek visszaélések a társaságon belül. A társaságon belüli együttműködés, döntéshozatal, és a társaság határozatainak kontrollja a részvénytársaságok esetében látványosan megjelenik.

2. A román társasági jog forrásai

Az alkotmány, mint az ország alaptörvénye, meghatározza a gazdasági tevékenység megszervezésének alapelveit. az Alkotmány 45. szakasza rendelkezik a gazdasági szabadságról, a személyek gazdasági tevékenységhez, szabad kezdeményezéshez való hozzáféréséről, és ezeknek a törvény feltételei között való gyakorlásának garantálásáról. A Polgári Törvénykönyv (1881. és 1954. cikkek) a társaságok általános jogforrása, beleértve a gazdasági társaságokat is. A *kereskedelmi törvények*, mint a társasági jog forrásai, különféle jogszabályokat foglalnak magukba. Romániában a gazdasági társaságok legalapvetőbb jogforrása a *társaságokról szóló 31. számú 1990. évi törvény*, amely a gazdasági társaságok általános szabályozását tartalmazza. A társasági jog szintén fontos jogforrás a *15. számú 1990.*

⁹ NÁSZ, i.m. 8. o.

évi törvény az állami gazdasági egységek autonóm régiókká és vállalatokká történő átszervezéséről. A gazdasági élet megszervezésére vonatkozóan azonban egyéb releváns jogszabályok is hatályban vannak Románia területén, ezek a következők: a 32. számú 2000. évi törvény, amely a biztosítási tevékenységet és a biztosítási felügyeletet szabályozza; a mezőgazdasági társaságokról és a mezőgazdasági társulások egyéb formáiról szóló 36. számú 1991. évi törvény; az 1. számú 2005. évi törvény a szövetkezetek működéséről; a kis- és középvállalkozások létrehozásának és fejlődésének ösztönzéséről szóló 346. számú 2004. évi törvény; a 29. számú 2004. évi törvény a tőkepiacról; a 161. számú 2003. évi törvény a közhivatalok és közfeladatok ellátásának, valamint az üzleti környezet átláthatóságáról; a korrupció megelőzéséről és szankcionálásáról; a kereskedelmi nyilvántartásról szóló 26. számú 1990. évi törvény; a 298. számú 2001. évi törvénnyel kiegészített 11. számú 1990. évi törvény a tisztességtelen verseny elleni küzdelemről; a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló 85. számú 2006. évi törvény és további jogszabályok. A felsorolást folytatni lehetne, hiszen a gazdasági élet szabályozásáról rendelkező jogszabályok száma jelentős. A hosszas felsorolás helyett azonban érdemes levonnunk azt az egyszerű megállapítást, miszerint egy állam gazdasági életének szabályozása sokoldalú feladat és megannyi koherens jogszabály meglétét feltételezi, illetve a gazdasági élet dinamikájából fakadóan folytonos felülvizsgálatot igényel. Következésképpen a kereskedelmi, gazdasági élet alappilléreit képző gazdasági társaságok joga több hatályos jogszabállyal kiegészülve létezik, mint egy sokoldalú jogág.

Továbbá fontos megemlítenünk, hogy a jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok saját szabályozással rendelkeznek, a közös vállalkozásokra a 2009. évi Polgári Törvénykönyv rendelkezései (1949-1945. cikkek) vonatkoznak, a családi vállalkozások működésének pedig a 44. számú 2008. évi, a felhatalmazott természetes személyek, egyéni vállalkozók és családi vállalkozások által folytatott gazdasági tevékenységekről szóló rendelet szabja meg a kereteit.¹⁰

Érdekességgéppen megemlíthető, hogy a román társasági jog normaanyagának gerincét képző 1990. évi társaságokról szóló 31. törvénnyel szemben a magyar társasági jog normaanyaga a Polgári törvénykönyvben található (2013. évi. V. Törvény a Polgári törvénykönyvről).¹¹

¹⁰ NÁSZ, i.m. 15-16 o.

¹¹ FEGYVERESI Zsolt: Részvényesek nem vagyoni jogai a magyar és román társasági jogban, Lectum Kiadó, Szeged, 2021, 11 o.

3. Részvénytársaságok és a részvényesek nem vagyoni jogai

Napjaink ismert és szabályozott gazdasági társaságai közül az egyik legösszetettebb társasági formaként a részvénytársaságokat említhetjük meg. A szakirodalomban megállapításra került annak a ténye, hogy a részvénytársaságok elterjedtsége nagyban összefügg egy adott régió gazdasági fejlettségével, vagyis nem meglepő módon az első részvénytársaságok a nyugati civilizáció berkein belül keresendők.¹² Az első részvénytársaságok tehát a XVII. században jelentek meg Nyugat-Európában. Ezek a tengeri országok, például Anglia, Hollandia és Franciaország gyarmati terjeszkedésének eredményeként kiadott királyi szabadalmak vagy koncessziók alapján jöttek létre.¹³ A részvénytársaságok elődjének a betéti és közkereseti társaságokat tekinthetjük. A betéti társaságokhoz viszonyítva azonban a 17. század elején megjelenő részvénytársaságok nívója, hogy a *korlátolt felelősség intézményének* előnyeit a társaság valamennyi tagja -vagyis a részvényesek- élvezhette. A betéti társaságok esetében a korlátolt felelősség intézménye csupán a betéti társaság beltagjaira volt kiterjesztve. Az említett innováció racionális megfontolás eredménye, ugyanis a korlátolt felelősség intézményének kiterjesztése azt eredményezte, hogy a részvénytársaságok vonzóbbá váltak a társulni vagyó személyek számára. A társuló felek magas száma pedig egy dolgot jelent, mégpedig magasabb tőkekoncentrációt.¹⁴ A részvénytársaság tehát egy *tőkeegyesítő társaság*, amely képes a részvényesektől való független működésre.¹⁵ A részvénytársaságokat általános jeleggel a már említett 1990. évi 31. számú társaságokról szóló törvény szabályozza. Az említett törvénytörvény tartalmazza a *részvényesek nem vagyoni jogaira* vonatkozó rendelkezéseket. A nem vagyoni jogokat a részvényes a részvénytársaság közgyűlésein vagy annak összefüggésében is gyakorolhatja.¹⁶ A részvényesek a következő fontosabb nem vagyoni jogokkal rendelkeznek a román társasági jogban: közgyűlésen való részvétel, információhoz való jog, részvényesek ellenőrzési joga, szavazati jog, tisztségviselők kinevezések és visszahívásának joga, *határozatok megtámadásának joga*.¹⁷ A tanulmány célja az általános részvényesi jogok közül, a közgyűlési határozatok megtámadási jogának kiemelt és részletes vizsgálata. A részvényeseket megillető, közgyűlési határozatok megtámadásának joga olyan

¹² SÁNDOR Tamás, *Jegyzetek a részvénytársaságok új szabályozásához*, Gazdaság és Jog, 2014/4 sz.

¹³ NÁSZ, i.m. 8 o.

¹⁴ VERESS – FEGYVERESI – PÁL, i. m. 27 o.

¹⁵ FEGYVERESI Zsolt, *Részvényesek nem vagyoni jogai a magyar és román társasági jogban*, Lectum Kiadó, Szeged, 2021, 10 o.

¹⁶ Uo. 11 o.

¹⁷ Uo. 20 o.

nem vagyoni részvényesi jog, amely garantálni képes a társaság törvényes működését azáltal, hogy biztosítja a jogsértő és alapító okiratba ütköző közgyűlési határozatokkal szemben indítható érvénytelenségi eljárás jogát, mely eljárás a jogsértő határozat érvénytelenségét eredményezheti.¹⁸

4. Közgyűlési határozatok megtámadásának joga

Ahogy ez már említésre került, a közgyűlési határozatok megtámadhatóságáról a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének (2) bekezdése rendelkezik. A (2) bekezdés kimondja, hogy a törvény vagy az alapító okirat rendelkezéseivel ellentétes közgyűlési határozatokat a Románia Hivatalos Közlönyének IV. részében való közzétételétől számított *15 napos határidőn* belül minden olyan részvényes megtámadhatja, aki nem vett részt a közgyűlésen, vagy a határozat ellen szavazott és kérte ellenszavazatának a közgyűlési jegyzőkönyvbe való belefoglalását. A 132. cikk (2) bekezdésének értelmében, a közgyűlési határozat érvényességének alapvető feltételei, hogy a határozat ne sértsen jogszabályi rendelkezést és ne szegje meg a társaság alapító okiratában foglalt rendelkezéseket. Az utóbb említett feltételek pedig a társaságok létalapját jelentik, továbbá betartásukkal korlátozható a társaságon belüli többségi akarat.¹⁹ A megtámadási kereset megindításhoz nem szükséges, hogy a határozat a társaságnak vagy a részvényesnek kárt okozzon, hanem elegendő, ha az törvénybe vagy az alapszabályba ütközik.²⁰

A 132. cikk (3) bekezdése a határozatok semmisségének kapcsán kimondja, hogy a semmisség megállapítása iránti keresetindítási jog nem évül el, és a kérelmet bármely érdekelt személy előterjesztheti.

A törvényszöveg rendelkezéseit értelmezve megállapíthatjuk, hogy a részvényesek két különböző keresettel élhetnek. Elsősorban egyértelmű, hogy a törvényalkotó különbséget kívánt tenni a *megtámadhatóság* és *semmisség* intézményei között, ezáltal megkülönböztetve

¹⁸ KISFALUDI A., SZABÓ M. (szerk.), *A gazdasági társaságok nagy kézikönyve*, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008, 542 o.

¹⁹ NAGY Ferencz, *A magyar kereskedelmi jog kézikönyve különös tekintettel a bírói gyakorlatra és a külföldi törvényhozásokra*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.T. kiadása, Budapest, 1904, 367 o.

²⁰ KUNCZ Ödön, *A magyar kereskedelmi- és váltójog tankönyve*, Budapest, 1938, 171 o.

az érvénytelenség két fokát.²¹ A 132. cikk (2) bekezdése egyértelműen a közgyűlési határozatok megtámadhatóságára vonatkozik, amelyre a részvényesnek 15 nap áll rendelkezésére attól számítva, hogy közgyűlési határozatot nyilvánosságra hozták és erről a részvényes tudomást szerzett. Ezzel szemben a (3) bekezdés a közgyűlési határozatok semmisségéről rendelkezik és kimondja, hogy a semmisségi kereset nem évül el. A kérdés természetesen elkerülhetetlen, miként állapítható meg, hogy a két kereset közül melyikkel kell élni a részvényesnek, amennyiben úgy érzi, hogy az őt érintő közgyűlési határozat jogsértő vagy sérti a társaság alapító okiratába foglalt rendelkezéseket?

A magyar társasági jogban szintén megjelenő mechanizmust megvizsgálva, láthatjuk, hogy ez hasonló vonásokat és működési karakterisztikákat hordoz magában, mint a román szabályozás által biztosított megtámadási jog. A Ptk. rendelkezései nem tesznek különbséget a megtámadási (felülvizsgálati) kereset benyújtására jogosult személyek között abban a tekintetben, hogy ezek a személyek milyen határozatokat támadhatnak meg. Következésképpen a magyar szakirodalomban kialakult vélemény szerint a társaság bármely tagja (részvényes, vezető tisztségviselő, felügyelőbizottsági tag) jogosult megtámadni bármelyin szerv általt meghozott határozatot amennyiben az jogszabályba ütközik, vagy sérti a létesítő okirat rendelkezéseit.²² Utóbbi érvrendszeren haladva a szakirodalmi vélemény tehát az, hogy a társaság közgyűlési határozatainak felülvizsgálata bármely jogosult személyt általt kezdeményezhető.²³ Láthatjuk, hogy a közgyűlési határozatok megtámadásának okait tekintve a magyar és a román szabályozás megegyezik, a megtámadás vagy felülvizsgálat mindkét nemzeti szabályozás értelmében akkor lehetséges, ha a közgyűlési határozat tartalma jogszabályba ütközik, illetve ha az eljárási szabályok sérülnek.²⁴ A hasonlóságok mellett láthatjuk azt is, hogy a román szabályozás az érvénytelenség fokai között különbséget tesz, így a részvényesnek két keresettípus áll rendelkezésére a jogszabályt és az alapító okiratot sértő közgyűlési határozat megtámadására, ezzel szemben a magyar társasági jog a jogszabálysértő közgyűlési határozatok felülvizsgálatának jogát egységes szerkezetben kezeli. A román társasági jogi szabályozás ebben a tekintetben közelebb kívánt maradni a klasszikus értelemben vett polgári jogi

²¹ AD SALUTEM CIVIUM INVENTAS ESSE LEGES *Tisztelgő kötet Vékás Lajos 80. Születésnapjára*, Szerkesztette: VERESS Emőd, Forum Iuris Könyvkiadó, Kolozsvár, 2019 (FEGYVERESI Zsolt, *A közgyűlési határozatok bírósági kontrollja a magyar és román társasági jogban*), 21 o.

²² KISFALUDI A., in GÁRDOS P., VÉKÁS L. (szerk.), *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, 1. kötet, Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 250 o.

²³ PAPP T., in OSZTOVITS A., (szerk.), *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*, I. kötet, Opten Informatika Kft., Budapest, 2014, 433 o.

²⁴ I. TURCU, *Teoria și practica dreptului comercial român, vol. I.*, Editura Lumina Lex, București, 1998, 318 o.

érvénytelenségi koncepcióhoz.²⁵ A klasszikus érvénytelenségi koncepciót követve pedig fontos megállapítanunk, hogy semmisség esetén a román szabályozás a társaság sikerében érdekelt bármely fél számára megnyitja az utat a kereset megindítására. A harmadik fél keresetindítási lehetőségéről a magyar szabályozás is rendelkezik, viszont eltérő megközelítést alkalmazva. A harmadik, vagyis a társaságon kívül álló személyek számára a magyar társasági jog a Cvt. 77. § (1) bekezdésének c) pontja által biztosítja a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezését.²⁶ A magyar társasági jogi szabályozás tehát szintén biztosítja a harmadik személyek keresetindítási jogát, azonban más megközelítést alkalmazva.

Összességében elmondható, hogy megtámadási mechanizmus hasonlóképpen jelenik meg és működik a két ország társasági jogában. Meglátásom szerint a keresetmegindítás esetében megjelenő különbségek és az egyéb eljárásbeli eltérések nem változtatnak azon a megállapításon, hogy a közgyűlési határozatok megtámadási joga, mint nem vagyoni részvényesi jog, a két nemzeti jog társasági jogi szabályozásában hasonló formában jelenik meg.

4.1 Semmisségi kereset

A kérdés megválaszolásához meg kell vizsgálni azt a jogszabályi vagy az alapító okirat rendelkezései által felállított jogi norma jellegét amelyet a közgyűlési határozat rendelkezései megsértenek.²⁷ Általánosságban elmondható, hogy a semmisségi kereset abban az esetben indokolt amennyiben a határozat valamely rendelkezése *közérdeket védő normát* sért. A Társaságokról szóló törvény kifejezett, egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz a semmisségi esetekkel kapcsolatban. A 125. cikk (5) bekezdése például kimondja, hogy a határozat semmisségének terhe mellett az igazgatótanács tagjai, az igazgatók, az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjai, illetve a társaság tisztségviselői a részvényeseket nem képviselhetik, ha szavazatuk nélkül a szükséges többséget nem érték volna el. A Társaságokról szóló törvény tiltó jelleggel azonban más okokat is említ. A törvénytöredék nem minden esetben fejezi ki olyan egyértelműen, mint a 125. cikk (5) bekezdésében, azt, hogy bizonyos rendelkezéseinek

²⁵ AD SALUTEM CIVIUM INVENTAS ESSE LEGES *Tisztelgő kötet Vékás Lajos 80. Születésnapjára*, Szerkesztette: VERESS Emőd, Forum Iuris Könyvkiadó, Kolozsvár, 2019 (FEGYVERESI Zsolt, *A közgyűlési határozatok bírósági kontrollja a magyar és román társasági jogban*), 29 o.

²⁶ KISFALUDI A., SZABÓ M. (szerk.), *A gazdasági társaságok nagy kézikönyve*, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008, 544 o.

²⁷ Uo. 22 o.

megszegése semmisséggel jár. Azt, hogy egy rendelkezés megszegése semmisségi oknak minősül e vagy sem, azt a rendelkezés normatív tartalmának jellegéből, a bírói joggyakorlatból, illetve a szakirodalomból azonban egyértelmű módon megállapíthatjuk. Például annak tilálmát, hogy a részvénytőke nyilvános jegyzéssel történő emeléséről szóló határozat a részvényesek elsőbbségi jogának figyelembevétele nélkül történjen, amint arról a 216. és 217. cikkek rendelkeznek, közérdeket védő rendelkezésként határozhatjuk meg. Szintén közérdeket védő tartalommal bír a 153¹². cikk (1) bekezdése, amely kimondja, hogy az ügyvezetők és az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság tagjai megbízása időtartamának meghatározására az alapító okiratban kell sorra kerülnie továbbá ez az időtartam nem haladhatja meg a 4 évet. Amennyiben tehát a közgyűlési határozat egy személyt élethossziglani vagy határozatlan időre nevez ki igazgatósági taggá vagy igazgatótanácsi taggá, megsértve azt az elvet, hogy az igazgatói tisztség alapvetően ideiglenes és visszavonható, a határozatot semmisnek kell tekinteni. Folytatván a Társaságokról szóló törvény rendelkezéseinek normatív tartalomelemzését, szintén megemlíthetjük példaként a 103. cikk rendelkezéseit is, amelynek (1) bekezdése kimondja, hogy a társaság nem jegyezheti saját részvényeit. A társaság azon döntése, hogy a 103. cikket megsértve saját részvényeket szerez a döntést tartalmazó közgyűlési határozat semmisségét eredményezi, mivel a jegyzési tilalom és a társaság saját részvényeinek megszerzésére vonatkozó korlátozás érinti és félrevezeti a társaság tőkésítésében bízó harmadik személyeket. Legvégül megemlíthetjük, hogy semmis az a közgyűlési határozat is, amely az igazgatótanács elnökére ruházza az igazgatótanács többi tagjának kinevezési és felmentési jogát, figyelmen kívül hagyva a 137¹. cikkben előírt rendelkezéseket, amelyek meghatározzák a közgyűlés kizárólagos hatásköreit. Láthatjuk tehát, hogy a Társaságokról szóló törvény különböző rendelkezéseinek megsértése semmisségi okokat von maga után. A felsorolt példák közül is látható, hogy rendelkezésein keresztül a törvényszöveg több esetben is közérdeket védő normákat állít fel, melyeknek megsértésével megszületik az érintett személy joga, hogy *semmisségi keresetet* indítson. A Társaságokról szóló törvény mellett a román társasági jogban egyéb jogforrásként szolgáló törvényszövegek is rendelkeznek a semmisség kérdéséről. A *pénzügyi eszközök kibocsátóiról és a piaci műveletekről szóló 2017. évi 24. számú törvény* 92. cikk (9) bekezdése kimondja, hogy a részvényesnek a közgyűlésen való részvételének megakadályozása bármely érdekelt személyt feljogosít arra, hogy a közgyűlési határozat semmisségét kérje a bíróságtól.²⁸ Fontos megemlíteni, hogy amennyiben a közgyűlés összehívásának törvényes feltételei nem teljesülnek a közgyűlési határozat szintén semmisnek

²⁸ Legea nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață, Art.92, alin. (9).

bizonyul. Ebben az esetben nem számít, hogy a határozat rendelkezései egyébként nem sértenek törvényt, illetve nem ütköznek a részvénytársaság alapító okiratának rendelkezéseibe. A semmisségi kereset tehát érinthet bizonyos határozati rendelkezéseket amennyiben azok *közérdeket* védő normát sértenek , illetve a közgyűlés összehívásának folyamatára is vonatkozhat, melynek következménye az érvénytelen közgyűlés, ami az érvénytelen közgyűlésen született határozatok érvénytelenségét vonja maga után. A leírtak alapján a semmisségi keresetről a következőket állapíthatjuk meg. Elsősorban a megtámadási keresettel szemben nem évül el, bármelyik részvényesnek joga van semmisségi keresetet benyújtani. A semmisségi esetekről kifejezett módon is rendelkeznek a román társasági jogi jogszabályok. Amennyiben nincsen kifejezett rendelkezés a semmisségre vonatkozóan, fontos megvizsgálni a közgyűlési határozat rendelkezései által megsértett norma jellegét. Ezek azok a támpontok amelyek alapján meghatározható, hogy mikor élhet a részvényes semmisségi keresettel.

Kiegészítésként még annyit hozzá kell tennünk, hogy a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék jogkérdések eldöntésére hivatott testülete a 2020. Január 20.-i 7. számú határozatában a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének rendelkezéseit értelmezve arra a megállapításra jutott, hogy a *rendkívüli közgyűlés* által elfogadott határozatokat is meg lehet támadni a bíróságon, semmisségi keresettel.²⁹

4.2 Megtámadási kereset

A jogsértő vagy az alapító okirat rendelkezéseibe ütköző közgyűlési határozat *megtámadhatóságának* megállapítása összetettebb problémakörnek bizonyul. Ahogyan a fentiekben megállapítottuk, a megtámadhatóságról a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének (2) bekezdése rendelkezik. Az általános megtámadhatósági esetek azonban a közgyűlési határozatok megtámadhatóságára is érvényesek lehetnek. Például azok a közgyűlési határozatok, amelyeknek meghozatala cselekvőképességükben részlegesen korlátozott részvényesek részvételével történt megtámadhatónak bizonyulnak.³⁰ A *cselekvőképesség részleges hiánya* mellett, amelyre úgy tekinthetünk, mint általános megtámadhatósági okra,

²⁹ Decizia ICCJ (Complet HP) nr. 7/2020 a fost publicată în M. Of. Nr. 151 din 25 februarie 2020.

³⁰ Curtea de Apel București, secția a V-a comercială, decizia nr. 937/2002, Culegerea Curtea de Apel București Practică judiciară comercială, 2002, Editura Brilliance, 151-152 o.

fontos megemlíteni, hogy a szavazás során megjelenhetnek különböző *akarathibák* is. Az akarat hibás megnyilvánulása tehát történhet *tévedésből*, *megtévesztésből*, vagy akár *kényszerből*. A közgyűlési határozatok megtámadásának kapcsán, az akarathibára, mint megtámadhatósági okra, való hivatkozás a szakirodalomban egy vitatott kérdéssé vált. A szakirodalmi vélemények megoszlanak annak kapcsán, hogy milyen esetekben illeti meg a részvényeseket a megtámadási jog az akarathibára való hivatkozás esetén. A szakirodalmi vélemények egyike szerint a részvényes kizárólag abban az esetben gyakorolhatja megtámadási jogát ha az akarathibával érintett szavazat nélkül a közgyűlés nem hozhatott volna érvényes határozatot.³¹ Ezzel a szakirodalmi véleménnyel szembenálló álláspont szerint azonban az akarat hibás megnyilvánulását bizonyítani képes részvényes nem fosztható meg attól a jogától, hogy az így született közgyűlési határozatot megtámadja, még abban az esetben sem, ha szavazata nem befolyásolta a határozat érvényességét.³² Amennyiben tovább vizsgáljuk a megtámadhatósági okokat, fontos megemlíteni, hogy megtámadható az a közgyűlési határozat is, amely olyan kérdésekre vonatkozó döntéseket tartalmaz, mely kérdések nem szerepeltek a közgyűlési meghívó napirendi pontjai között.³³ A Társaságokról szóló törvény rendelkezéseit vizsgálva azonban azonosíthatunk olyat eseteket is, amikor a meghívó napirendi pontjai között nem szereplő kérdésekkel kapcsolatos határozatok nem megtámadhatók, ezekről a közgyűlés döntést hozhat. A Társaságokról szóló törvény 155. cikk (3) bekezdésének értelmében, amikor a közgyűlés az éves pénzügyi beszámolóról dönt, még akkor is határozhat az ügyvezetők vagy *igazgatók*, továbbá az *igazgatóság*, valamint a *felügyelőbizottság tagjainak felelősségére* vonatkozóan, ha e kérdés nem szerepel a napirendi pontok között. Továbbá a 155. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy ha a közgyűlés az ügyvezetők, valamint az igazgatóság tagjai felelősségének megállapítása iránti kereset megindítása mellett dönt, ezek megbízása a határozathozatal időpontjában a törvény erejénél fogva megszűnik, és a közgyűlés, valamint a felügyelőbizottság gondoskodik a helyettesítésükről. Tehát a részvényesek dönthetnek a közgyűlésen a felügyelőbizottsági tagok, illetve a vezető tisztségviselők felelősségéről és a *felelősséget megállapító per elindításáról*. A második eset kapcsán szintén a Társaságokról szóló törvény rendelkezik 129. cikkének (7) bekezdésében. A 129. cikk (7) bekezdése kimondja, hogy nem lehet olyan napirendi ponttal kapcsolatosan határozatot hozni, ami a 117. és a 117¹. cikkek rendelkezéseinek megfelelően nem voltak közzétéve, kivéve, ha mindegyik

³¹ CĂRPENARU, Stanciu D. – DAVID, Sorin – PREDOIU, Cătălin – PIPEREA, Gheorghe, Societățile comerciale. Reglementare, doctrină, jurisprudență, Ed. All Beck, București, 2002, o. 234. SĂULEANU Lucian, Societățile comerciale. Adunările generale ale acționarilor, Editura Hamangiu, București, 2008, 254 o.

³² DUȚESCU, Cristian, *Drepturile acționarilor* (ediția 3.), Editura C. H. Beck, București, 2010, 306 o.

³³ Fegyveresi Zsolt: Részvényesek nem vagyoni jogai a magyar és román társasági jogban, Lectum Kiadó, Szeged, 2021, 133 o.

részvényes jelen volt vagy képviselve volt, és egyikük sem ellenezte vagy vitatta a határozatot. Azok a részvényesek tehát akik hozzájárulásukat adták a az új napirendi pont megvitatásához 117. cikk (7) bekezdésének rendelkezései szerint, majd ezt követően a határozat ellen szavaztak, nem jogosultak, hogy a közgyűlési határozat hatályon kívül helyezését kérjék arra hivatkozva, hogy az új napirendi pont nem szerepelt a közgyűlési meghívóban.³⁴

4.3 Közgyűlés ellenőrzési jogköre

A közgyűlési határozatok mellett a társaságon belül *igazgatótanácsi határozatok* is születnek, amelyek hatályon kívül helyezéséről dönthet a részvénytársaság közgyűlése *ellenőrzési jogkörében*.³⁵ A Társaságokról szóló törvény 114. cikk (1) bekezdésének értelmében a 113. cikk b) , c) és f) pontjaiban előírt hatáskörök gyakorlása az alapító okirattal vagy a részvényesek rendkívüli közgyűlési határozatával az igazgatótanácsra, illetve az igazgatóságra ruházható. A 113. cikk c) pontjában előírt hatáskör-átruházás nem érinti a társaság fő tevékenységi körét. A 113. cikk b) pontja a társaság székhelyének elköltöztetésére, a c) pont a társaság fő tevékenységi körének megváltoztatására, az f) pont pedig az alaptőke felemelésére vonatkoznak. A 114 cikk (1) bekezdésének rendelkezései alapján, az igazgatótanácsra ruházott kérdéskörökben történő igazgatótanácsi határozatokat a részvénytársaság közgyűlése nem érvénytelenítheti, erre a bíróság jogosult.³⁶ A 114. cikk (3) bekezdése azonban nem teszi lehetővé azt, hogy az alaptőke felemelésével kapcsolatos igazgatósági határozatot a részvényesek bíróság előtt megtámadják. A 114. cikk (3) bekezdésének kapcsán Románia Alkotmánybírósága megállapította, hogy sérül a személyek szabad hozzáférése az igazságszolgáltatáshoz és így a bekezdést alkotmányellenesnek találta.³⁷

³⁴ CĂRPENARU, Stanciu D. – PIPEREA, Gherghie – DAVID, Sorin, *Legea societăților. Comentariu pe articole (ediția 5)*, Editura C. H. Beck, București, 2014, 424-425 o.

³⁵ Decizia ICCJ nr. 165/2015, pronunțată de Secția II-a Civilă, [http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery\[0\]Key=id&customQuery\[0\].Value=119914](http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery[0]Key=id&customQuery[0].Value=119914) ;

Curtea de Apel București, Decizia Nr. 991/2014, <https://legeaz.net/spete-civil-2/constatare-nulitate-absoluta-hotarare-consiliul-991-2014>

³⁶ FEGYVERESI, i. m. 133 o.

³⁷ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/203303>

4.4 Összegzés

A közgyűlési határozatok megtámadási joga tehát két fajta kereset által lehetséges, továbbá bizonyos igazgatósági határozatok kontrollja a trásaságon belül is megtörténhet a közgyűlés ellenőrzési jogköre által. Ahogyan láthattuk, a *semmisségi* és a *megtámadási* keresetek közti különbség a keresetek megindításának határidejében, illetve a kereset megindítására jogosult személyek körében keresendő. A Társaságokról szóló törvény 132. cikk (2) bekezdéséből tudjuk, hogy a megtámadási kereset határideje 15 nap a Hivatalos Közlönyben való közzétételtől. Ezzel szemben a 132. cikk (3) bekezdésének rendelkezései alapján a semmisségi kereset nem évül el és bárki benyújthatja. Azt, hogy melyik keresettel kell élnie az érdekelt személyeknek azt a megsértett norma jellegéből tudjuk megállapítani. Bizonyos esetekben a Társaságokról szóló törvény konkrétan kimondja, hogy adott rendelkezéseinek megszegése semmisségi oknak minősül, így az említett rendelkezéseket megszegő közgyűlési határozat ellen semmisségi keresettel lehet élni. A megtámadási kereset esetében felmerülnek az általános megtámadhatósági okok, illetve ebben az esetben is vizsgálunk kell a közgyűlési határozat által megsértett rendelkezések normatív tartalmát. A semmisségi és megtámadási keresetek között hatásukat tekintve nincsen különbség. Nem számít, hogy az *érvénytelenségi eljárást* megtámadási vagy semmisségi keresettel indították e meg, amennyiben az érvénytelenségi eljárás sikeres annak következménye a jogsértő vagy az alapító okirat rendelkezéseibe ütköző közgyűlési határozat *érvénytelensége*.

5. Keresetindítás

5.1 A kereset megindításának határideje és a területi hatáskör

A kereseti formák megállapítása után fontos, hogy megvizsgáljunk bizonyos eljárási aspektusokat is. A megtámadási kereset megindításáról a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének (2) bekezdésében rendelkezik. Ahogyan ezt megállapítottuk, a semmisségi keresettel szemben, a megtámadási kereset megindítására 15 napja van a részvényesnek. A 15 napos határidő jogi természetét tekintve a szakiradalomban több vélemény is megfogalmazódott. A

többségi vélemény szerint a keresetmegindítási határidő *nem elévülési*, hanem *jogmegszüntető határidőnek* számít, melynek közérdeket védő jellege van, így nem képezheti módosítás tárgyát a társaság alapító okiratán keresztül.³⁸ A *jogvesztő határidő jogmegszüntető* jellege azt jelenti, hogy a jogvesztés esetében a jogosult joga is megszűnik, ezzel szemben a az elévülési határidő leteltével a jogosult alanyi jogának csupán a bíróságon való kikényszeríthetősége szűnik meg.³⁹

A 15 napos határidőt a román szakirodalom egységesen kritikával kezeli, mivel a jogvesztő határidő rendkívül rövid. A részvényesek a társaság közgyűlési határozataival szembeni megtámadási joga, mint társasági jogi mechanizmus, más európai országok társasági jogában is megjelenik. Amennyiben megvizsgáljuk a külföldi országok társasági jogában megjelenő keresetindítási mechanizmusok eljárási rendelkezéseit, megfigyelhetjük, hogy a Romániával szomszédos európai országokban az említett határidő általánosságban véve *kétszerese* a Társaságokról szóló törvény rendelkezései által megszabott határidőhöz viszonyítva. Magyarországon a *Ptk. 3:36 § (1)* bekezdésének értelmében a perindítási határidő a határozatok hatályon kívül helyezésére *30 nap*. A 30 napos határidőt attól kell számítani amikortól a perindításra jogosult személy a határozatról tudomást szerzett, vagy tudomást szerezhett volna.⁴⁰

Nem teljesen világos, hogy a jogalkotó miért választott a megszokottnál rövidebb határidőt. Feltételezhető, hogy a jogalkotó a határozat joghatásai tekintetében fennálló *bizonytalansági időszakot* kívánta csökkenteni, azonban tekintettel arra, hogy a társasági határozatok érvénytelensége a társaságok semmisségére vonatkozó szabályokat követi, ami azt jelenti, hogy a közgyűlési határozat, még ha meg is állapítják érvénytelenségét, továbbra is kifejti hatását a jóhiszemű harmadik személyekkel szemben, akik nem voltak tisztában az érvénytelenség okával. Tehát amennyiben a jogalkotó akarata a bizonytalansági időszak tartamának csökkentése volt a rövidebb határidő felállításával, a meglátás mögött álló ráció, a fentiekben megfogalmazottak fényében, nem teljesen hibamentes.⁴¹ Következésképpen, a jogalkotó a keresetindítási határidő lerövidítésével, a felmerülő bizonytalansági időszak tartamának hatékony lecsökkentése helyett, előnytelenebb helyzetet teremtett a kereset megindításában érdekelt személyek, elsősorban részvényesek, számára. Meglátásom szerint a határidő

³⁸ I.L. GEORGESCU, *Drept Comercial român, vol. II*, Editura All Beck, București, 2002, 454 o.

³⁹ Lucian BOJIU, *Acțiunea în anularea hotărârii Adunării Generale a Acționarilor*, Editura Universul Juridic, București, 2012, 204-205 o.

⁴⁰ FEGYVERESI, *i. m.* 127 o.

⁴¹ Radu N. CATANĂ: *Dreptul Societăților Comerciale. Probleme actuale privind societățile pe acțiuni. Democrația acționarială*, Editura Sfera Juridică, Cluj Napoca, 2007, 99 o.

tekintetében a magyar jogalkotó által alkalmazott 30 napos határidő az előnyösebb a román társasági jogban alkalmazott 15 napos határidővel szemben, hiszen a 15 napos határidő akadályozza a keresetindítással élni vágyó részvényeseket e részvényesi joguk gyakorlásában. Meglátásom az, hogy a román társasági jogban is szükségeltetik egy hosszabb keresetindítási határidő használata, mint ahogyan azt a szomszédos országok esetében láthattuk. A 30 napos határidőt, amely alkalmazására a szomszédos országokban van precedens, ideálisnak találom. A megtámadási mechanizmust vizsgálva bátorkodom azt a következtetést levonni, hogy a 15 napos határidő meghosszabítása nem befolyásolná a megtámadási mechanizmus eddigi gyakorlatát és működését, továbbá, ahogyan a fentiekben megfogalmazódott, a határidő meghosszabítása nem jelentené a bizalmatlansági időszak meghosszabbodását is. *De lege ferenda*, úgy gondolom, hogy a román jogalkotónak meg kellene fontolnia a 15 napos keresetindítási határidő meghosszabítását, ugyanis ez elősegítené a megtámadási jog gyakorlását a részvényesek számára, továbbá nem változtatná meg alapjaiban véve a megtámadási jog gyakorlásának eddigi joggyakorlatát.

5.2 Kereset megindítása a közgyűlési határozat közzétételét megelőzően

További kérdésként merül fel az is, hogy megindítható-e a kereset a közgyűlési határozat Hivatalos Közlönyben történő közzététele előtt? A román szakirodalomban kialakult többségi vélemény szerint megtámadható az a közgyűlési határozat is, amely még nem jelent meg a Hivatalos Közlönyben, abban az esetben ha a részvényes valamilyen módon erről tudomást szerzett.⁴² Azonban léteznek a többségi állásponttól eltérő vélemények is a szakirodalomban, amelyek szerint a felperes keresete *idő előttinek* bizonyul abban az esetben, ha a közzététel előtt próbál élni kereseti jogával.⁴³ A többségi véleménnyel szembemenő szakirodalmi álláspontokat eleinte a bírói joggyakorlat is megerősítette. A joggyakorlatból egyértelművé vált a bíróságok álláspontja, mely álláspont szerint a társasági jog egyértelmű módon meghatározza a jogvesztő határidő kezdetének időpontját, éppen ezért idő előttinek kell tekinteni a Hivatalos Közlönyben való közzétételt megelőző keresetindítást.⁴⁴ Mindemellett több határozatának indoklásában a

⁴² FEGYVERESI, i. m. 138 o.

⁴³ TĂBĂLTOC, Dan Mircea, *Aspecte teoretice și practice privind organizarea și funcționarea societăților comerciale. Adunarea generală a acționarilor. Statut juridic. Controlul legalității hotărârilor*, Revista de Drept Comercial, 2000/1, 49 o.

⁴⁴ Sentința civilă Nr. 5049 din 15 septembrie 2000, Tribunalul București;

Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék megállapította, hogy a kereseti jog a közgyűlési határozat Hivatalos Közlönyben történő közzétételétől válik érvényesíthetővé.⁴⁵

Az aktuális bírói gyakorlatban azonban teret nyert a szakirodalom többségi véleményének alkalmazása. Egyre több olyan bírósági határozat születik, amelyben a bíróságok értelmezése szerint, a keresethez való jog már a közgyűlési határozat *elfogadásának időpontjától érvényesíthető*. Továbbá az új bírói gyakorlat indoklásaiból szintén kitűnik az a megközelítés, miszerint a Hivatalos Közlönyben való közzététel nem feltétele a kereseti jog érvényesíthetőségének, ez csupán a kereset benyújtásának *jogvesztő határidőjének kezdetét befolyásolja*.⁴⁶

5.3 Összegzés

Megállapítottuk, hogy a 15 napos határidő, amely a részvényesek rendelkezésére áll a kereset megindításához, *jogvesztő határidő*. A szakirodalomban megfogalmazott kritikákkal egyetértve, úgy gondolom, hogy a 15 napos határidő nem elegendő a részvényesek megtámadási jogának hatékony gyakorlásához.

A közgyűlési határozat Hivatalos Közlönyben való közzétételét megelőző keresetindítással kapcsolatban összegzésképpen úgy gondolom, hogy a bírói joggyakorlat pozitív irányt vett a fentiekben vitatott téma kapcsán. Mindenképpen pozitívnak tartom, hogy a szakirodalom többségi véleménye került alkalmazásra a joggyakorlatban, illetve egyetértek a megoldással és a többségi megközelítéssel. A jogellenes vagy alapszabályba ütköző közgyűlési határozat közzététele a Hivatalos Közlönyben nem lehet feltétele annak, hogy a részvényes éljen kereseti jogával. A közzététel a részvényesek szemszögéből a jogvesztő határidő miatt bír jelentőséggel. A közzététel mindemellett a harmadik személyek védelmét is szolgálja, hiszen ezek a személyek nem jogosultak arra, hogy a közgyűlésen részt vegyenek. A harmadik személyek,

Tribunalul Constanța, Decizia Civilă Nr. 859/1992.

⁴⁵ Decizia ICCJ Nr. 1474/2002, pronunțată de Secția II-a Civilă, <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=83669>; Decizia ICCJ Nr. 2503/2005, pronunțată de Secția a II-a Civilă, <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=27221>

⁴⁶ Curtea de Apel, Cluj, Secția a II-a Civilă, Decizia Nr. 107/2014;
Curtea de Apel Timișoara, Secția Comercială, Decizia Nr. 169/2009;
Tribunalul București, Secția Comercială, Sentința comercială Nr. 1063/2005
Tribunalul București, Secția Comercială, Sentința comercială Nr. 7311/2004.

például hitelezők, védelmének érdekében a törvény rendelkezik arról, hogy a harmadik felekkel szembeni érvényesíthetőségük érdekében 15 napos határidőn belül a közgyűlési határozatokat iktatni kell a kereskedelmi jegyzékhivatalba, majd a hivatal ezeket közzéteszi a Hivatalos Közlönyben.⁴⁷ Megállapíthatjuk, hogy a közgyűlési határozatok közzététele elsősorban az keresetindítás jogvesztő határidejének meghatározása, a közgyűlésen részt nem vett részvényesek, a harmadik személyek védelme, illetve a harmadik személyekkel szembeni érvényesíthetőség szempontjából fontos. A felsorolt szempontokból azonban nem következhet az, hogy a részvényes, aki tud a közgyűlési határozat elfogadásáról és annak jogsértő jellegéről vagy alapító okiratba való ütközéséről, nem élhet kereseti jogával a Hivatalos Közlönyben történő közzétételt megelőzően.

6. Határozatok felfüggesztése és a határozat érvénytelenségének következményei

6.1 Közgyűlési határozat felfüggesztése

A Társaságokról szóló törvény 133. cikkének értelmében, a kereset benyújtása *nincsen halasztó hatállyal* a közgyűlési határozat végrehajtására nézve. A határozat érvénytelenségét kérelmező részvényesnek azonban lehetősége van a kereset benyújtásával egyidőben a határozat felfüggesztését is kérni. A *felfüggesztési kérést* a bíróság saját megítélése alapján jóváhagyhatja. A felfüggesztési kérés jóváhagyása esetén a felperest, vagyis a kérést benyújtó részvényest vagy részvényeseket, óvadék kifizetésére kötelezhetik.

A közgyűlési határozat felfüggesztése iránti kérelem akkor nyújtható be, ha bizonyítást nyer, hogy a bírósághoz az érdemi keresetet előterjesztették. A határozat felfüggesztése iránti kérelemmel szinte egyidejűleg, röviddel a semmisségi kereset benyújtása után lehet élni. A

⁴⁷ FEGYVERESI, i. m. 139 o.

felfüggesztési kérelem az érvénytelenségi keresettel szemben *mellérendelt*, kiegészítő karakterrel bír.⁴⁸ A kérelem mellérendeltségi karakteréből pedig az következik, hogy a határozat iránti felfüggesztési kérelem sorsa az érvénytelenségi kérelem sorsától függ. Továbbá az érvénytelenségi keresetre vonatkozó határidők a felfüggesztési kérelemre szintén érvényesek lesznek.

Az illetékes bíróság kötelezheti a kérelmezőt, hogy biztosítékként letétet tegyen, ami a lényegi jogalapban hivatkozott érvénytelenségi okok súlyosságának és jogosultságának áttekintése után lehetséges. A bíróságnak nem szabad nehezítenie a jóhiszemű és lelkiismeretes részvényes terhét, aki érdekelt a társaság hatékony működésében. Abban az esetben viszont, ha a benyújtott dokumentumok és az érvénytelenségi okok kétségesek a kérelmező kötelezhető a biztosíték befizetésére. A biztosíték kijelölése annak érdekében történik, hogy megakadályozza a részvényeseket a visszaélésszerű felfüggesztési kérelmek benyújtásában.⁴⁹

A közgyűlési határozat felfüggesztési kérelmét csak az *elnöki rendeletekkel* kapcsolatos feltételek alapján lehet elfogadni. Ebből az következik, hogy bizonyítani kell az *azonnali beavatkozás* szükségességét annak érdekében, hogy a határozat végrehajtása ne okozzon kárt.⁵⁰

Következésképpen azt láthatjuk a közgyűlési határozatok felfüggesztési kérelmének kapcsán, amelyről a Társaságokról szóló törvény 133. cikke rendelkezik, hogy ez *mellérendeltségi* viszonyban áll az érvénytelenségi keresettel, amelyet a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének (2) bekezdése szab meg. A felfüggesztési kérelem elbírálásában fontos annak bizonyítása, hogy amennyiben a közgyűlési határozatot nem helyezik hatályon kívül, ez a kérelmező részvényes számára kárt okoz. A 133. cikk (2) bekezdésének rendelkezései által megszabott óvadék pedig *védelmi mechanizmusként* van jelen, amely elsősorban a rosszhiszemű részvényeseket kívánja gátolni abban, hogy ezt a *keresetindítással együtt járó* jogukat ne használják visszaélésszerű módon és ezáltal ne okozzanak kárt a társaságnak és a társaság többi részvényesének.

⁴⁸ CATANĂ, *i.m.* 103 o.

⁴⁹ Uo. 103 o.

⁵⁰ Uo. 104 o.

6.2 A közgyűlési határozat érvénytelenségének következményei

Az érvénytelenségi eljárás kezdeményezésére két keresettípus áll a részvényesek rendelkezésére, amelyeket részletesen a fentiekben tárgyaltunk, ezek tehát semmisségi és megtámadási keresetek. Amint az már megállapítottuk, amennyiben az *érvénytelenségi eljárás* sikeres, annak következménye a jogsértő közgyűlési határozat *érvénytelensége*. Az eljárás megindítása történhet semmisségi, vagy megtámadási keresettel is, éppen ezért a következőkben az érvénytelenségi eljárás következményeiről, nem pedig a semmisségi vagy megtámadási keresetek hatásairól beszélünk.

Amennyiben az érvénytelenségi eljárás elfogadásának hatásait szeretnénk vizsgálni, fontos a különböző aspektusok szerinti különbségtétel az érvénytelenség fajtái és hatásai között. Elsősorban különbséget kell tennünk a *társaságok érvénytelenségének* rendszere, illetve a *társasági aktusok érvénytelensége* között. A két érvénytelenségnek ugyanis két különböző jogi tárgya van, ebből pedig következik, hogy céljuk is eltérő. Míg a társaság érvénytelenségének tárgya elsősorban maga a társaság, mint magánjogi és társasági intézmény, addig a társasági aktusok érvénytelensége a társaság aktusaira vonatkozik, mint magánjogi és kollektív jogi aktusokra. Mivel a társaság jogi aktusai magánjogi aktusok, elsősorban a magánjogi jogügyletek érvénytelenségének rendszerét követik.⁵¹

Másodsorban pedig meg kell vizsgálnunk, hogy az érvénytelenség kikre nézve fejt ki hatásait. A harmadik fél meghatározása szintén fontos mozzanat az érvénytelenség hatásainak vizsgálatában. Így tehát a társaság és részvényesei tekintetében a társasági jogi aktusok érvénytelenség *restitutio in integrum* hatással bír, amely visszamenőleges hatállyal megfosztja a jogsértő körülmények között hozott határozatokat minden joghatásuktól. Következésképpen az érvénytelenség kimondása azt eredményezi, hogy a társaság eredeti helyzete, tehát az érvénytelen jogi aktus meghozatala előtti állapota, helyreáll, és a későbbi jogi aktusok, amelyek alapját a szóban forgó határozat képezte, joghatásukat veszítik.⁵² Az érvénytelen társasági aktusok *visszaható hatálya* tehát a társaság igazgatósági tagjai és részvényesei között érvényesül. Például abban az esetben, amikor a részvényesek jogorvoslati lehetőségként új közgyűlés összehívását kérik, hogy döntsenek ugyanazokról a kérdésekről, amelyek az érvénytelen közgyűlési határozat napirendjén szerepeltek, akkor ezt az új közgyűlést az érvénytelen határozattal azonos referencia-időpontban kell megtartani, hogy ne sérüljenek a

⁵¹ Uo. 104-105 o.

⁵² C. HANNOUN, *L'action en nullité en droit des sociétés*, RTDCom. 1993, 227 o.

határozat érvénytelensége által érintett részvényesek jogai és érdekei.⁵³ A *restitutio in integrum* hatással szemben vizsgálnunk kell egy második eshetőséget is. Ahogyan már megfogalmazásra került, annak függvényében, hogy kikre nézve fejtett ki hatást az érvénytelen közgyűlési határozat, a határozat érvénytelenségének kimondása utáni hatásai változnak. Második eshetőségként felmerül annak a lehetősége, hogy a közgyűlési határozat hatásokat fejt ki harmadik személyekre nézve, tehát polgári forgalomba kerül. Amennyiben a közgyűlési határozat polgári forgalomba került, és hatásait nem csupán a részvénytársaság tagjai között fejt ki, a *jóhiszemű harmadik személyek* védelmének alapelvét kell szem előtt tartanunk. A jóhiszemű harmadik személyek védelmének alapelve kizárja az érvénytelen közgyűlési határozat alapján az érvénytelenségi okokról nem tudó harmadik személyek által szerzett jogok megsértését. A jóhiszemű harmadik fél védelme mellett természetesen foglalkoznunk kell a rosszhiszemű harmadik személyek helyzetével is. A rosszhiszeműen eljáró harmadik személyek esetében, akik tisztában voltak a társaság jogi aktusának érvénytelenségi okaival, a szankció a velük kötött későbbi jogi aktusok semmissége.⁵⁴ Fontos annak a megállapítása is, hogy a harmadik személyek milyen esetekben jó- illetve rosszhiszeműek. A közgyűlési határozatok közzététele után a harmadik személyek nem hivatkozhatnak a közgyűlési határozatok személyükkel szembeni végrehajthatatlanságára. Ugyanis a közgyűlési határozatok csak a közzététellel válnak végrehajthatóvá harmadik személyekkel szemben, ennek érdekében pedig a határozatokat 15 napon belül be kell nyújtani a cégjegyzék területi hivatalához, hogy a nyilvántartásban feltüntetésre kerüljenek, és a román Hivatalos Lap IV. részében közzétegyék azokat.⁵⁵ Amennyiben tehát a törvénybe vagy az alapító okirat rendelkezéseibe ütköző határozatot közzétették és a harmadik személyek számára is egyértelmű volt a határozat tartamából, hogy a határozat kapcsán érvénytelenségi okok állnak fenn, meglátásom szerint a harmadik személy a közgyűlési határozat érvénytelenségének kimondása esetén nem hivatkozhat jóhiszeműségére. Véleményem szerint, ezzel ellentétben, amennyiben a közgyűlési határozat annak meghozatalára vonatkozó *eljárási szabályok megsértése* miatt semmis, amiről a társaságon kívül eső harmadik személyek nem tudhatnak a közzététel után sem, a harmadik személyek jóhiszeműsége továbbra is fenn áll. Utóbbi esetben tehát az érvénytelen határozat közzététele nem jelenti automatikusan azt, hogy a harmadik személyek feltételezett jóhiszeműsége megszűnik.

⁵³ CATANĂ, i. m. 105 o.

⁵⁴ Uo. 105 o.

⁵⁵ NÁSZ, i. m. 398 o.

Következésképpen a társaság által, a közgyűlési határozat érvénytelenségének kimondása előtt, a jóhiszemű harmadik személyekkel kötött jogi aktusok teljes mértékben hatályban maradnak az érvénytelenség megállapítása után is. Azonban ebben az esetben, ha bebizonyosodik, hogy a társaságot e jogi aktusok megkötése következtében kár érte, a részvényeseknek jogában áll *kártérítést* kérni a társaságtól, mivel az érvénytelenség iránti kereset *társasági és nem egyéni kereset*.

6.3 Összegzés

A határozat felfüggesztését illetően megállapítottuk, hogy a határozat érvénytelenségét kérelmező részvényesnek lehetősége van a kereset benyújtásával egyidőben a határozat felfüggesztését is kérni. A felfüggesztési kérelemnek a keresettel szemben *mellérendeltségi* viszonya van, és a keresettel szinte egyidőben, vagy röviddel a kereset benyújtása után élhet a kérelemmel a részvényes.

Amennyiben megtörténik a közgyűlési határozat érvénytelenségének a megállapítása, az érvénytelenség következményeivel kapcsolatban azt láthattuk, hogy a közgyűlés határozatainak érvénytelensége *restitutio in integrum* hatással bír a társaságon belül. Amennyiben az érvénytelen határozat joghatásokat fejtett ki harmadik személyekre nézve, ezek jóhiszeműségük fennállása esetén védelmet élveznek a visszaható hatállyal szemben.

7. Mire terjed ki a bírósági kontroll?

A fentiekben kifejtettek, illetve a törvényszöveg rendelkezései alapján láthatjuk, hogy milyen esetekben megtámadható vagy semmis egy közgyűlési határozat. Fontos kérdésként merül fel az is, hogy a bírósági kontroll során a közgyűlési határozatoknak milyen aspektusait kell vizsgálnia a bíróságnak. A törvényszöveg erre a kérdésre nem ad egyértelmű választ, éppen ezért jelen kérdésre a bírói gyakorlatban, illetve a szakirodalomban megfogalmazott álláspontok adnak magyarázatot. Az általánosan elfogadott joggyakorlat szerint a az

érvénytelenségi eljárásban a határozat *jogszerűségének* a megállapítása a cél. A bíróság hatáskörébe nem tartozik bele, hogy a közgyűlési határozatok célszerűségét vizsgálják.⁵⁶ A joggyakorlatban lefektetett megközelítés helyesnek bizonyul, ugyanis, ahogyan több bírósági határozatban megállapításra került, amennyiben a bíróságok a közgyűlési határozatok célszerűségét vizsgálnák, azzal beleszólnának a társaság működésébe.⁵⁷ Továbbá a fentiekben leírt megállapítást, miszerint a törvényszöveg nem rendelkezik a kontroll kiterjedésének mértékéről és a bíróságok e-tekintetben való hatásköréről, egy másik esetben is megerősítette a bírósági gyakorlat, mely esetben a bíróság kimondta, hogy a hatályos jogszabályok nem adnak lehetőséget arra, hogy a bíróságok közgyűlési határozatok célszerűségét vizsgálják. A törvényszöveg alapján a vizsgálat a határozat törvénybe vagy alapszabályba való ütközését tekintheti.⁵⁸ Egy harmadik esetben szintén megállapította a bíróság, hogy a bírói fórum a közgyűlési határozatok *alkalmazhatóságát nem vizsgálja*, illetve a bírósági határozat nem helyettesítheti a társaság közgyűlési határozatát. A bírói fórum célja annak megállapítása, hogy a határozat törvénybe vagy alapszabályba ütközik-e.⁵⁹

A Román Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék joggyakorlatából szintén egységes megközelítés rajzolódik ki, amely összhangban van az utóbbiakban leírt álláspontokkal és bírói gyakorlattal.

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a bírósági fórumok hatásköre arra terjed ki, hogy megállapítsák a közgyűlési határozatok *törvényellenességét*, illetve az *alapszabályba való ütközésüket*. A bíróságoknak nem áll rendelkezésükben, hogy a társaság közgyűlési határozatainak alkalmazhatóságát vizsgálják, továbbá a bírósági határozatok nem helyettesíthetik a közgyűlési határozatokat.

A magyar szakirodalom és bírói gyakorlat ebben a kérdésben is megegyezik a román szakirodalom által megfogalmazott többségi állásponttal, illetve a román bírói gyakorlattal. A magyar és a román szakirodalomban is tehát a többségi vélemény az, hogy a bíróság nem avatkozhat bele a társaságok határozataiba, továbbá a bíróságok nem vizsgálhatják a határozatok célszerűségét sem, a kontroll csupán a határozatok meghozatali eljárásának

⁵⁶ AD SALUTEM CIVIUM INVENTAS ESSE LEGES Tisztelgő kötet Vékás Lajos 80. születésnapjára Szerkesztette: VERESS EMÓD, Forum Iuris Könyvkiadó, Kolozsvár, 2019 (FEGYVERESI Zsolt A közgyűlési határozatok bírósági kontrollja a magyar és román társasági jogban), 20-21 o.

⁵⁷ Decizia C.S.J. Nr. 6200/2001, Secția Comercială, Buletinul Jurisprudenței 1990-2003, Editura All Beck, București, 2003, 341. o.

⁵⁸ Decizia ÎCCJ Nr. 4476/2005, Secția II-a Civilă (www.scj.ro); C. CUCU, M.-V. GAVRIȘ, C.-G. BĂDOIU, C.-G. HARAGA, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990 – repere bibliografice, practică judiciară, decizii ale Curții Constituționale, adnotări*, Editura Hamangiu, București, 2007, 270–271. o.

⁵⁹ Decizia ICCJ nr. 4476/2005, pronunțată de Secția II-a Civilă, <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=30303>

törvényességére és a határozat tartalmának jogszerűségére vonatkozhat. Mindezek mellett abban is egyezést mutat a két ország szabályozása, hogy egyik ország társasági jogi szabályozása sem specifikus kisebbségvédelmi eszközként viszonyul a megtámadási (felülvizsgálati) joghoz. A megtámadási jog ugyanis individuális jog, amelyet a részvényes akár egyedül is gyakorolhat.⁶⁰

8. Perbeli legitimáció

A közgyűlés által elfogadott jogi aktusok *érvénytelenségének kettős rendszere* a kereseti jog jogosultjai szempontjából egyértelmű következményekkel jár.⁶¹ Ebből az következik, hogy annak megállapítására hogy a jogsértő határozat kontrollját milyen érvénytelenségi keresettel lehet kezdeményezni, vizsgálni kell a jogsértés által érintett normának a típusát vagy az alapító okirat azon rendelkezésének normatív tartalmát amelybe a közgyűlési határozat rendelkezése ütközik. Ahogyan szintén megállapításra került, a kereset típusa pedig meghatározza azt, hogy melyek azok a személyek akiknek perbeli legitimációjuk van. Éppen ezért, mivel két fajta keresettípus áll a részvényesek rendelkezésére a közgyűlési határozatok megtámadására, ezért a perbeli legitimáció kérdéskörét két részre kell bontanunk. Amennyiben tehát a a közgyűlési határozat közérdeket védő normát sért a részvényes azt *semmisségi keresettel* támadhatja meg, abban az esetben pedig, ha a közgyűlési határozat magánérdekű normába ütközik az érintett részvényes *megtámadási keresettel* élhet. Az érvénytelenségi eljárást tehát ezzel a két keresettípussal lehet megindítani, és ez a két keresettípus határozza meg a az érvénytelenségi eljárás kezdeményezésére jogosult személyek körét is. A Társaságokról szóló törvény 132. cikkének rendelkezései azonban nem egyértelműek azzal kapcsolatban, hogy pontosan kik is jogosultak az eljárás kezdeményezésére. Mivel a rendelkezés nem egyértelmű, a szakirodalomban több vélemény is született és ezek gyakran egymással szemben állnak. A

⁶⁰ AD SALUTEM CIVIUM INVENTAS ESSE LEGES Tisztelgő kötet Vékás Lajos 80. születésnapjára Szerkesztette: VERESS EMŐD, Forum Iuris Könyvkiadó, Kolozsvár, 2019 (FEGYVERESI Zsolt A közgyűlési határozatok bírósági kontrollja a magyar és román társasági jogban), 29 o.

⁶¹ CATANĂ, i. m. 93 o.

következőkben több álláspontot fogunk megvizsgálni, és mint az eddigi elemzések során, meghatározzuk a többségi, illetve a bírói joggyakorlatban is alkalmazott álláspontokat.

8.1 Az eljárás kezdeményezésére jogosult részvényesek

A 132 cikk (2) bekezdésének értelmében a részvényeseknek joguk van a közgyűlési határozatok megtámadására. Ez a jog egyike azon *közrendhez fűződő* jogoknak, amelyeket a jogdogmatika a társas vagy részvényesi minőség velejárójának nevez, és amelyek *imperatív* jelleggel bírnak. Az imperatív jellegből eredően ezt a jogot, amely a részvényesek nem vagyoni jogainak egyike, eltörölni vagy korlátozni nem lehet a társaság alapító okiratában, illetve egyéb más módokon sem. Továbbá erről a nem vagyoni, részvényesi jogról a jogosult nem mondhat le.⁶² A jogalkotó azonban a megtámadási jog gyakorlását *feltételekhez köti*. A 132 cikk (2) bekezdése a megtámadási jog gyakorlásának feltételeként kimondja, hogy azok a részvényesek támadhatják meg a jogsértő vagy alapszabályba ütköző közgyűlési határozatot, akik a *határozat ellen szavaztak* és kérték ellenszavazatuk közgyűlési jegyzőkönyvbe való belefoglalását, vagy *nem vettek részt* a közgyűlésen. A (2) bekezdés rendelkezéseiből azt következik, hogy az a részvényes, aki a határozat mellett szavazott az elveszíti megtámadási jogát a közgyűlési határozatra nézve. Ezt a megközelítést támasztja alá az a tény, hogy a határozat mellett történő szavazatával a részvényes lemondott a megtámadási joggal való élés lehetőségéről, és ezzel megerősítette a relatív semmisséggel (megtámadhatósággal) érintett határozatot.⁶³ Ilyen szempontból a román jogalkotó eltér a francia jogalkotó megoldásától, ugyanis a francia jog a határozatok semmisségi (*nulitate absolută*) okainak szabályozására korlátozódik, következésképpen lehetővé teszi, hogy a határozatot minden olyan személy megtámadhassa, akinek jogos érdeke fűződik a határozathoz, még akkor is, ha annak elfogadásakor az említett személy a határozat mellett szavazott.⁶⁴ Ennek ellenére fontos megállapítanunk, hogy a közgyűlési határozat mellett szavazó részvényes csupán a *megtámadási kereset* megindításának jogáról mond le. Ezzel szemben a *semmisségi kereset* akkor is megindítható, amennyiben a részvényes a határozat mellett szavazott. A közgyűlési határozat *semmisségének* megállapítása iránti kérelem esetén bármely részvényes, valamint bármely érdekelt személy rendelkezhet

⁶² CATANĂ, *i.m.* 94 o.

⁶³ Uo. 94 o.

⁶⁴ C. A. Paris, 8 juillet 1982, C.A. Paris, 10 mai 1985, în *Mémento Pratique...*, 1229 o.

perbeli legitimációval.⁶⁵ Továbbá a 132. cikk (3) bekezdése azt is kimondja, hogy a semmisség megállapítása iránti keresetindítási jog nem évül el, és a kérelmet bármely érdekelt személy előterjesztheti.

A részvényesek megtámadási jogával kapcsolatos további kérdések a megtámadási kereset második feltételével állnak összefüggésben. A kérdések tehát a 132. cikk (2) bekezdésének azon rendelkezéséből adódnak, mely rendelkezés szerint a határozat ellen szavazó részvényesnek kérnie kell ellenszavazatának jegyzőkönyvbe történő belefoglalását. Az ellenszavazat jegyzőkönyvbe vétele fontos kritériuma a perbeli legitimáció megállapításának. A bírói joggyakorlatban is kialakult álláspont szerint a részvényes csak akkor rendelkezik a megtámadási kereset esetén perbeli legitimációval, ha kérte észrevételeinek, ellenszavazatának jegyzőkönyvbe vételét a határozat meghozatalakor.⁶⁶ A részvényes számára *bármilyen törvényes bizonyítási* mód rendelkezésre áll, hogy bizonyítani tudja, eleget tett az álláspontja rögzítésére vonatkozó jogi kötelezettségének. A törvény nem írja elő, hogy a részvényesek ellenszavazatát ténylegesen rögzítsék a közgyűlés jegyzőkönyvében, az ellenszavazat rögzítését a közgyűlés titkára akár akaratlanul is elmulaszthatja.⁶⁷ Ezt az álláspontot támasztja alá az a szakirodalmi vélemény is, amely szerint a részvényes azáltal, hogy kifejezi ellenszavazatát elnyeri perbeli legitimációját, az ellenszavazat jegyzőkönyvbe vételének pedig, mint *bizonyítási eszköznek* van jelentősége.⁶⁸ Azonban felmerül az a kérdés, hogy mi történik abban az esetben, amikor a közgyűlési határozathozatalra titkos szavazás során kerül sor? A szakirodalmi vélemények egy része a titkos szavazás kérdéséről úgy vélekedik, hogy a megtámadási kereset azon feltétele, miszerint az ellenszavazatot és véleményt jegyzőkönyvbe kell foglalni nem alkalmazható a titkos szavazások esetében, mivel szinte lehetetlen azonosítani azokat a részvényeseket, akik a határozat ellen szavaztak. Az utóbb megfogalmazott érvek mentén, a fentiekben említett szakirodalmi álláspont képviselői úgy vélekednek, hogy minden részvényesnek joga van megtámadni egy olyan határozatot, amelyet titkos szavazás által hozott a közgyűlés.⁶⁹

Szintén kérdésként merül fel, hogy amennyiben a részvényes a közgyűlés napirendi pontjainak többségével egyetért, azonban bizonyos kérdéseket kritikával fogad és ezt ki is fejezi, elnyeri e

⁶⁵ CATANĂ, i. m. 94 o.

⁶⁶ Decizia ÎCCJ nr. 623/2011, pronunțată de secția II-a civilă, <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5DKey=id&customQuery%5B0%5D.Value=61259>

⁶⁷ CATANĂ, i. m. 94-95 o.

⁶⁸ GHEORGHE, Cristian, *Societăți comerciale. Voința asociaților și voința socială*, Editura All Beck, București, 2003, 173 o.

⁶⁹ L. GEORGESCU, *Drept comercial român vol. II. Societățile comerciale*, Editura Socec&Co, București, 1948.

a megtámadási keresethez szükséges perbeli legitimációt? Utóbbi kérdésre a válasz, hogy ebben az esetben is élhet a részvényes a megtámadási jogával, azonban a megtámadási keresetben pontosan meg kell jelölni, hogy melyek voltak azok a kérdések amikkel szemben a részvényes kritikát fogalmazott meg és hogy mely napirendi pontokkal szemben tette le ellenszavazatát.⁷⁰ Amint az a bírói joggyakorlatból kiderül, a közgyűlésen jelen lévő *részvényes tartózkodása a határozat hallgatólagos elfogadását* jelenti.⁷¹ A 132. cikk (2) bekezdés rendelkezései lehetőséget adnak annak a részvényesnek is a megtámadási kereset megindítására, aki nem vett részt a közgyűlésen és így a közgyűlés során, a határozat meghozatala kapcsán nem tudta kifejezni álláspontját. Fontos megjegyezni, hogy amennyiben a részvényes önhibáján kívül nem tudott részt venni a közgyűlésen, mivel erre nem kapott meghívót, a meghívó későn jutott el hozzá, vagy nem voltak tiszteletben tartva a közgyűlés összehívásához szükséges időpontok, a részvényes semmisségi kereset által kérheti a közgyűlésen meghozott határozatok semmisségét, függetlenül attól, hogy a közgyűlésen meghozott határozatok sértik-e az alapító okirat rendelkezéseit, illetve bármilyen egyéb jogszabályt vagy sem.⁷² A határozat alapszabályba ütköző vagy jogszabálysértő jellege tehát a fenti esetben nem kritérium a semmisségi kereset megindításához, hiszen a közgyűlés szabálytalan összehívása, továbbá egyes részvényesek kizárása a közgyűlésen meghozott határozatok semmisségét eredményezni. Ilyen és ehhez hasonló esetekben sérülnek a részvényesek alapvető jogai és a társasági jog alapelvei, hiszen elképzelhetetlen, hogy egy társaság bizonyos tagjait bármilyen különösebb ok nélkül kizárjanak a döntéshozatali folyamatokból, amennyiben ezek a tagok jogosultak arra, hogy az ilyen jellegű társasági folyamatokban részt vegyenek.

A részvényesek perbeli legitimációjának újabb kérdésköre, amit vizsgálnunk kell a *részvényesi státusz* meglétének ellenőrzésével kapcsolatos. A kérdés tehát az, hogy szükséges-e vagy sem, hogy a felperes a közgyűlés napján, a határozat elfogadásának napján, végül pedig, hogy a kereset megindításának nyilvántartásba vételének napján a társaság részvényeivel rendelkezzen? A kérdésben a francia joggyakorlat sem egységes. A francia legfelsőbb bíróság 1970-ben úgy ítélte meg, hogy a keresetindítási jog gyakorlása feltételezi a részvényesi jogállás meglétét⁷³, de az újabb határozatok szerint a felperesnek a megtámadható aktus elfogadásának időpontjában fennálló jogállását kell bizonyítania⁷⁴. Végül egy régóta idézett ítélkezési

⁷⁰ FEGYVERESI, i. m. 136 o.

⁷¹ Curtea de Apel Ploiești, decizia nr. 1101/1997, Revista de drept Comercial, 2000/1, 43 o., Curtea de Apel București, decizia nr. 1290/2003.

⁷² FEGYVERESI, i. m. 136 o.

⁷³ Cass. com. 26 janv. 1970, în M. GERMAIN, De quelques limites à la nullité des décisions sociales, Bull. Joly 1992, 491 o.

⁷⁴ C. A. Paris, 23 fevr. 1988, 26 avril 1990, Bull. Joly 1990, 537 o., note M. JEANTIN

gyakorlat, a „Perrier” ügy⁷⁵ kapcsán arra a következtetésre jutott a francia szakirodalom és bírói gyakorlat, hogy csak az a részvényes igazolhatja keresetindítási érdekét, aki mindkét időpontban értékpapírokkal rendelkezik. A román bírói gyakorlat is a „Perrier” ügy kapcsán megfogalmazott álláspontokra jutott. A román bírói gyakorlat álláspontja szerint tehát a közgyűlési határozat elleni megtámadási keresetet azok a részvényesek jogosultak kezdeményezni, akik a *határozat meghozatalakor* és a *megtámadás időpontjában* is rendelkeznek részvényesi jogállásukkal, vagyis a társaság részvényesei.⁷⁶ A román bírói gyakorlat ezen álláspontját támasztja alá Románia Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszékének azon határozata is, amely megállapítja, hogy nem jogosult a közgyűlési határozat ellen megtámadási keresetet indítani az a személy aki a tulajdonosi megfeleltetés időpontjában, a közgyűlést megelőzően, már nem rendelkezik a társaság részvényeivel és így nem részvényese a társaságnak.⁷⁷ A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék gyakorlatából az is kiderül, hogy amennyiben a társaság részvényese a közgyűlési határozat meghozatalát követően eladja a rendelkezésére álló részvényeit, sem őt, sem pedig a részvények új tulajdonosát nem fogj megilletni a közgyűlési határozat megtámadásának joga. Ahogyan az eddigiek alapján láthattuk, a semmisségi kereset megindításának feltételei sokkal kedvezőbbek, éppen ezért a határozat indoklásából az is kideül, hogy a részvények új tulajdonosát megilleti a semmisségi kereset benyújtásának joga és a *semmisségi okokra való hivatkozás esetén nem szükséges a részvényesi jogállás bizonyítása*. A 132 cikk (3) bekezdésének rendelkezései alapján ugyanis tudjuk, hogy semmisségi okok esetén bármely érdekelt személy élhet a semmisségi kereset megindításának jogával.⁷⁸ Felmerül azonban a kérdés, hogy mi történik abban az esetben, amikor a részvényátruházás a jogsértő közgyűlési határozat ellen megindított érvénytelenségi eljárás után történik? Ebben az esetben a per *felperesének személyében változás áll be*, ugyanis az addig eljáró felperes részvényes helyét az új részvényes veszi át.⁷⁹

⁷⁵ Trib. com. Paris, 16 mars 1992 (cauza „Perrier”), în M. GERMAIN, De quelques limites á la nullité des décisions sociales, Bull. Joly 1992, 492 o.

⁷⁶ Curtea de Apel, Pitești, Decizia Nr. 128/R-C/2002

⁷⁷ Decizia ÎCCJ Nr. 2046/2003, pronunțată de Secția a II-a Civilă,

⁷⁸ Decizia ÎCCJ Nr. 3241/2009, pronunțată de Secția II-a Civilă,

<http://www.scj.ro/1093/Detaliijurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=83191>

⁷⁹ GEORGESCU, I.L., *Drept Comercial român*, vol. II, Editura All Beck, București, 2002, 367 o.

8.2 Igazgatótanácsi és igazgatósági tagok megtámadási joga

A szakirodalomban felmerült az a kérdés is, hogy a nem részvényes igazgatósági, illetve igazgatótanácsi tagok rendelkeznek e megtámadási joggal? A szakirodalmi vélemények közül az egyik álláspont az, hogy a megtámadási kereset benyújtására az igazgatótanács tagjai, illetve a társaság vagyonkezelését felügyelő cenzorok és a felügyelőbizottság tagjai is jogosultak.⁸⁰ Ennek az állásfoglalásnak a képviselői azzal magyarázzák nézőpontjukat, hogy mivel a jogellenes közgyűlési határozatok betartására és végrehajtására a társasági szerveket kötelezni nem lehet, ezért azok ilyen módon felléphetnek a jogsértő vagy alapszabályba ütköző határozatok ellen.⁸¹ Ezenfelül a jogellenes határozatok ellen való fellépés a társasági szervek kötelessége is, nem csupán fakultatív jellegű, hiszen amennyiben a jogsértő közgyűlési határozatok végrehajtásra kerülnek, a végrehajtásból származó károkért a társasági szervek vonhatók felelősségre.⁸² Ezzel szembenálló vélemény szerint azonban a közgyűlési határozatot csak a részvényekkel rendelkező igazgatótanácsi és igazgatósági tagok támadhatják meg, akik a birtokolt részvényeik révén egyben a társaság részvényesei is. Utóbbi véleményén képviselői meglátása szerint a 132. cikk (6) illetve (7) bekezdés rendelkezései nem adnak elegendő támpontot annak a megállapításához, hogy a megtámadási joggal az igazgatósági és az igazgatótanácsi tagok is élhetnek e vagy sem. Az említett (6) bekezdés arról rendelkezik, hogy amennyiben a határozatot az igazgatótanács összes tagja megtámadja, az igazságszolgáltatás előtt a társaságot a bíróság elnöke általt a társaság részvényesei közül kijelölt személy képviseli, ameddig az e célból összehívott közgyűlés más képviselőt ki nem nevez. Továbbá a (7) bekezdés rendelkezései értelmében, ha a határozatot az igazgatóság összes tagja támadja meg, a társaságot az igazságszolgáltatás előtt a felügyelőbizottságnak kell képviselnie. Tehát az utóbbi álláspont szerint a fenti rendelkezések helyes értelmezése az, hogy csak a részvényes igazgatótanácsi és igazgatósági tagok élhetnek megtámadási keresettel. Továbbá részvényekkel nem rendelkező igazgatósági és igazgatósági tagok csupán semmisségi keresetben kérhetik a közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítását azzal a feltétellel, hogy bizonyítani

⁸⁰ DAGHIE, Dragoș-Mihail, *Administrarea societății pe acțiuni*, Editura Universul Juridic, București, 2016, 211-212 o.

⁸¹ FEGYVERESI, i. m. 134 o.

⁸² PIPEREA, Gheorghe, *Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților comerciale*, Editura All Beck, București, 1998, 212 o.

tudják ehhez kapcsolódó jogi érdeküket.⁸³ A fentiekben bemutatott két szakirodalmi vélemény közül az első állásponttal értek egyet. Elsősorban a 132. cikk (6) és (7) bekezdéseiből nem tudunk egyértelmű megállapításokat levonni arra nézve, hogy a részvényekkel nem rendelkező igazgatótanácsi tagok megtámadásra vonatkozó joga ki lenne zárva. A jogalkotói szándékot értelmezve egyetértünk azzal a véleménnyel, miszerint a jogszabály ezt a tiltást *expressis verbis* kimondaná abban az esetben ha a jogalkotói szándék a nem részvényes igazgatótanácsi tagok megtámadási jogának kizárása lenne.⁸⁴ Ezenfelül a 132. cikk (4) bekezdés rendelkezik csupán tiltással az igazgatótanács, illetve a felügyelőbizottság tagjaira nézve, ugyanis a bekezdés rendelkezései alapján az említett személyek nem támadhatják meg a visszahívásukra irányuló közgyűlési határozatokat. Azonban a 132. cikk (4) bekezdésének rendelkezéseiből sem következik, hogy a nem részvényes igazgatótanácsi és igazgatósági tagok megtámadási jogát a törvényalkotó ki szeretne volna zárni. Sőt mi több, egyes szakirodalmi vélemények szerint a (4) bekezdésből egyértelmű módon következik, hogy az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjai megtámadhatják a közgyűlési határozatokat, azoknak a határozatoknak a kivételével amelyek felmentésükre vonatkoznak.⁸⁵ Az igazgatósági és az igazgatótanácsi tagok jogát a megtámadási kereset megindítására nem csupán szakirodalmi vélemények támasztják alá. A bírói joggyakorlatban is megfogalmazódott az a nézőpont, hogy a közgyűlési határozatok megtámadása iránti keresetnek *közérdekű jellege* van, abban az értelemben, hogy azt a részvényesek és az igazgatóság, illetve az igazgatótanács tagjai a társaság érdekében és javára gyakorolják.⁸⁶

Összegzőképpen, azzal az állásponttal értek egyet és azt a nézőpontot tartom helyesnek, mely szerint a részvényekkel nem rendelkező igazgatótanácsi és igazgatósági tagok is rendelkeznek megtámadási joggal a jogsértő vagy alapszabályba ütköző közgyűlési határozatokkal szemben.

⁸³ SĂLEANU, Lucian, *Societățile comerciale. Adunările generale ale acționarilor*, Editura Hamangiu, București, 2008, 257-258 o.

⁸⁴ FEGYVERESI, i. m. 135 o.

⁸⁵ CATANĂ, i. m. 93 o.

⁸⁶ Curtea de Apel București, Secția a IV.-a Comercială., Decizia Nr. 500/2002

8.3 Harmadik személyek perbeli legitimációja

A társaság hitelezőinek, illetve a határozat érvénytelenségéből eredően kárt szenvedett személyek védelmét a 132. Cikk (3) bekezdése biztosítja. A 2003-as módosítást megelőzően a Társaságokról szóló törvény 132. Cikke nem tartalmazott rendelkezéseket arra vonatkozóan, hogy milyen jogkövetkezményekkel jár a semmis közgyűlési határozat. A módosítás előtt a szakirodalom álláspontja szerint az érintett személyek az Rptk. rendelkezéseinek megfelelően kérhették a semmisség megállapítását.⁸⁷ A 132. cikk (3) bekezdésének beiktatása sok szempontból előnyösnek bizonyult, és lényegében bármely jogos érdeket felmutató személy számára lehetővé teszi a semmisségi kereset kezdeményezését.⁸⁸ Ezenfelül a Társaságokról szóló törvény 61. cikk (1) bekezdésének értelmében a társaság hitelezői és bármely más kárt szenvedett személy a részvényesek alapító okirat módosítására irányuló határozattal szemben *ellenvetési kérelmet* terjeszthet elő. Az ellenvetési kérelemben a károsult kérheti a bíróságtól a társaság vagy a tagok arra való kötelezését, hogy az okozott kárt megtérítsék. Látható tehát, hogy a hitelezőknek, és a jogsértő határozatok által kárt szenvedett személyeknek van lehetősége *semmisségi kereset* megidítására, illetve *ellenvetési kérelem* előterjesztésére. Fel kell tennünk azonban azt a kérdést is, hogy megilleti-e a részvényeseket a ellenvetési jog? A román szakirodalom jelenlegi álláspontja szerint a részvényeseket nem illeti meg az ellenvetési jog és nem terjeszthetnek elő ellenvetési kérelmet. A részvényeseknek, ahogy az eddigiekben tárgyaltuk, a jogsértő közgyűlési határozatokkal szemben joguk van megtámadásra irányuló kereset benyújtására.⁸⁹ Másrészt a közgyűlésen résztvevő, és az alapszabály módosításához hozzájáruló részvényesek kifogásemelési joga már csak abból a megfontolásból is kizárandó, hogy hozzájárulásuk feltételezhetően annak eredménye, hogy a határozat érdekeiket nem sérti.⁹⁰ Az alapító okirat módosítása ellen szavazó, a közgyűlésen részt nem vevő részvényesek pedig, ahogy az eddigiekben láthattuk, a 132. cikk (2) bekezdésének rendelkezései alapján megtámadhatják a határozatot⁹¹, így számukra sem indokolt az ellenvetési jog biztosítása.

⁸⁷ FEGYVERESI, i. m. 137 o.

⁸⁸ DUȚESCU, Cristian, Drepturile acționarilor (ediția 3.), Editura C. H. Beck, București, 2010, 367 o.

⁸⁹ Curtea de Apel Timișoara, Decizia civilă Nr. 46/2000;
Curtea de Apel București, Decizia civilă Nr. 1299/2002

⁹⁰ FEGYVERESI, i. m. 138 o.

⁹¹ CĂRPENARU, Stanciu D. – PIPEREA, Gherghie – DAVID, Sorin, *Legea societăților. Comentariu pe articole* (ediția 5), Editura C. H. Beck, București 2014, 231 o.

8.4 Összegzés

A *semmisségi kereset* esetén a perbeli legitimáció kérdésének megállapítása egyszerűbb feladatnak bizonyul, hiszen semmisségi okok abban az esetben merülnek fel, amikor a határozat *közérdeket* védő normát sért. A közérdek megsértésére pedig, mint semmisségi okra, bármely érintett személy hivatkozhat. *Megtámadási kereset* esetén láthattuk, hogy a részvényesek keresetindítási joga feltételekhez kötött. A feltételekkel kapcsolatban több kérdés is felmerült a gyakorlatban és a szakirodalomban, a részvényeseknek elsősorban a határozat ellen kell szavazniuk, illetve az ellenszavazatot rögzíteni kell a közgyűlési jegyzőkönyvben. Meglátásom szerint, a közgyűlésen történő titkos szavazással kapcsolatban helyes az a szakirodalmi vélemény miszerint az említett esetben minden részvényes élhet a megtámadási kereset jogával, hiszen annak meghatározása, hogy kik szavaztak a határozat mellett, illetve a határozat ellen, nem lehetséges. Továbbá azt is láthattuk, hogy nem veszíti el jogát a megtámadási kereset megindításához az a részvényes sem, aki a közgyűlési határozat egyes napirendi pontjaival nem értett csupán egyet, és ezekkel szemben megfogalmazta felmerülő kritikáit. Utóbbi eset kapcsán fontos, hogy a megtámadási keresetben pontosan meg kell határozni, hogy melyek a részvényes általt kritizált napirendi pontok. Következő kérdésként a *részvényesi státusz* problémáját érintettük, mely kapcsán láthattuk, hogy a román és a francia megközelítés megegyezik. A részvényesi státusz és a perbeli legitimáció összefüggésének kérdéseiben a román bírói gyakorlat a francia bírói gyakorlatból ismert, a francia szakirodalom által sokat hivatkozott, „Perrier” ügy kapcsán megfogalmazott álláspontokra jutott. Az említett ügy kapcsán a francia bírói álláspont értelmében a közgyűlési határozat elleni megtámadási keresetet azok a részvényesek jogosultak kezdeményezni, akik a *határozat meghozatalakor* és a *megtámadás időpontjában* is a társaság részvényesei.

Az igazgatósági tagok megtámadási jogával kapcsolatban azt a megállapítást vonhatjuk le, hogy a jogszabályi rendelkezések nem tiltják *expressis verbis* az igazgatósági tagok megtámadási jogát a jogsértő vagy alapító okirat rendelkezéseit megszegő közgyűlési határozatokkal szemben. Továbbá a román bírói gyakorlatban is megfogalmazódott az a nézőpont, hogy a közgyűlési határozatok megtámadása iránti keresetnek *közérdekű jellege* van, és ilyen értelemben a részvényesek és az igazgatóság tagjai a társaság érdekében és javára gyakorolják megtámadási jogukat a jogsértő közgyűlési határozatokkal szemben. Továbbá a társasági szerveknek nincs kötelezettségük betartani vagy végrehajtani a jogsértő közgyűlési határozatokat, ezért joguk van fellépni a jogellenes vagy az alapító okirat rendelkezéseit sértő

közgyűlési határozatokkal szemben. Ezenfelül az igazgatóság fellépése utóbbi esetben nem csak jog, hanem kötelezettség is egyben.

A harmadik személyek perbeli legitimációját illetően elmondhatjuk, hogy a közgyűlési határozat érvénytelenségéből eredően kárt szenvedett személyek semmisségi kereset megindításához való jogát és ezáltal védelmét a Társaságokról szóló törvény 132. cikkének (3) bekezdése biztosítja. Továbbá, a Társaságokról szóló törvény 61. cikk (1) bekezdése értelmében a társaság hitelezői és más érintett felek jogosultak *ellenvetési kérelmet* benyújtani a közgyűlés alapító okirat módosítását célzó határozatával szemben. A román szakirodalom szerint a részvényesek nem gyakorolhatják az ellenvetési kérelem jogát, mivel a társaság részvényesei rendelkeznek a megtámadási kereset jogával. Megállapíthatjuk tehát, hogy a hitelezők és a jogsértő határozatok által károsult személyek jogosultak *semmisségi keresetet* benyújtani vagy *ellenvetési kérelmet* előterjeszteni.

Az alcím végén ismételten relevánsnak tartom, hogy egy rövid összehasonlítást végezzünk a magyar és a román társasági jogi szabályozás és joggyakorlat kapcsán. Megemlíthető, hogy a felperesi legitimációval kapcsolatban mindkét ország bírói joggyakorlata kimondja, hogy felperesi legitimációval csak az a részvényes rendelkezik, aki mind a határozat meghozatalakor, mind pedig a kereset benyújtásakor a társaság részvényese.⁹²

9. Végző összegzés és következtetések

A kutatás kezdetén megfogalmazott célok és kutatási módszerek betartásával úgy gondolom, hogy átfogó képet kaphattunk arról, hogy miként is működik Romániában a részvénytársaságok közgyűlési határozatainak kontrollja. A kutatás során fontos szempont volt, hogy minél több szakirodalmi, gyakorlati kérdés és probléma érintve legyen, illetve, hogy a problémák kapcsán megállapításra kerüljenek a bírói joggyakorlatban is alkalmazott elfogadott álláspontok, továbbá a szakirodalom többségi véleményei. Szintén lényeges eleme volt a kutatásnak a felmerülő szempontokkal kapcsolatos kérdések kutatási eredményeinek összegzése a

⁹² BH+ 2015.7.307. Kúria Gfv. VII.30.008/2015; Curtea de Apel Pitești, decizia nr. 128/R-C/2002

fejezetek végén. Ezekből a megfontolásokból, végső összegzőként a kutatás fontosabb eredményeit és megállapításait szeretném ismertetni.

Elsősorban, ahogyan azt megállapítottuk, Romániában a társasági jog a határozatok bírósági kontrolljának kérdését *kettős rendszerrel* közelíti meg, mégpedig a megtámadás illetve semmisség kettős rendszerét alkalmazza. Ahogyan láthattuk a kettős rendszer alkalmazásának eredménye az, hogy a közgyűlési határozatok érvénytelenségi eljárását két keresettípussal lehet megindítani. Továbbá szintén a kettősség, pontosabban a semmisségi keresettel történő érvénytelenségi eljárás lehetőségének eredményeként a román társasági jogban a bírósági kontroll kezdeményezésére nemcsak a részvényeseknek van lehetősége. A 132. cikk (3) bekezdése, amely a semmisség megállapítása iránti keresetről rendelkezik, lehetővé teszi a társaság sikerében érdekelt személyek számára a közgyűlési határozatok bírósági kontrolljának kezdeményezését.

Másodsorban, amint az a kutatásból kiderült, a közgyűlési határozatok semmissége, illetve megtámadhatósága vonatkozhat a *határozatok tartalmára*, és a határozat meghozatalára vonatkozó *eljárási szabályokra* is.⁹³ Megfigyelhettük, hogy némely törvényszabályi rendelkezés megszegése, a határozat rendelkezései által, semmisséget von maga után, ilyen esetben beszélhetünk a közgyűlési határozat tartalmi elemének semmisségéről. Ezenfelül azt is láthattuk, hogy a közgyűlés összehívása, a határozatok meghozatala is eljárási szabályok szerint történik, melyek megszegése esetén a közgyűlési határozat eljárásbeli szemponnból történő megtámadása áll fenn.

A bírósági kontroll terjedelmének vizsgálata során megállapíthattuk, hogy az aktuális bírói gyakorlat, illetve a szakirodalom többségi véleménye szerint a bíróság nem vizsgálhatja a társaságok közgyűlési határozatainak célszerűségét és alkalmazhatóságát, ilyen módon a bíróság nem avatkozhat bele a társaság határozataiba. A bíróságok feladata és hatásköre a közgyűlési határozatok alapszabályba vagy törvénybe ütközésének vizsgálata és a jogsértés megállapítása. A bíróságok határozatai nem helyettesíthetik a társaságok közgyűlési határozatait.

A perbeli legitimáció és a *részvényesi státusz* kérdésében megállapítottuk, hogy az aktuális romániai bírói gyakorlat álláspontja szerint azok a személyek rendelkeznek perbeli legitimációval, akik a határozat benyújtásának időpontjában és a kereset megindításakor is a

⁹³ Ion TURCU, *Teoria și practica dreptului comercial român vol. I*, Lumina Lex, București, 1998, 318 o.

társaság részvényesei.⁹⁴ A román szakirodalom többségi véleménye továbbá az, hogy amennyiben a bíróság előtti per már megkezdődött a részvények átruházása nem szünteti meg azt. A per megindítását követő részvényátruházás esetén a keresetet megindító részvényes helyébe az új részvényes fog lépni.

Az *érvénytelenségi eljárás* hatásait vizsgálva arra a következtetésre jutottunk, hogy az érvénytelen társasági aktusoknak visszaható hatályuk van a társasági tagok és az igazgatóság között. Részvényesi tekintetében tehát a társaság közgyűlési határozatainak érvénytelensége *restitutio in integrum* hatással bír. Ezzel szemben, amennyiben a semmisségi, vagy megtámadhatósági okokból kifolyólag érvénytelen határozat joghatásokat fejtett ki harmadik személyekkel szemben, azok védelmet élveznek az érvénytelen határozat visszaható hatálya tekintetében abban az esetben ha nem tudtak a határozat érvénytelenségi okairól és így jóhiszeműségük fenn áll.

Romániában a részvénytársaságok közgyűlési határozatainak megtámadási joga a bírói gyakorlatban folyamatos fejlődésen ment keresztül. A szakirodalomban kifejtett vélemények pozitív hatása a bírói gyakorlatra nézve a közgyűlési határozatok megtámadásának kapcsán egyértelműen kirajzolódni látszik, ez a jelenség pedig derűlátásra ad okot. Azonban fontosnak tartom megjegyezni, hogy a Társaságokról szóló törvény némely rendelkezéseit illetően a szakirodalom mai napig kritikákat fogalmaz meg. Meglátásom szerint jelentős probléma a megtámadási kereset 15 napos jogvesztő határideje. Úgy gondolom, hogy a román jogalkotónak hosszabb határidőt kellene biztosítania, olyan módon, mint ahogyan az más európai országok jogszabályaiban megjelenik.

A kutatás során helyenként a román társasági jog összehasonlításra került a magyar társasági jogi szabályozásokkal is. A visszatérő módon megjelenő összehasonlítások kapcsán szintén fontosnak tartom összegezni a levont következtetéseket. Elsősorban láthattuk, hogy a közgyűlési határozatok megtámadásának (felülvizsgálatának) joga, mint részvényesi nem vagyoni jog, több ország nemzeti szabályozásában is megjelenik és a részvényesek legfontosabb jogai között tartható számon. Megfigyelhettük, hogy a társasági jogi normaanyag, így a vizsgált megtámadási jog is, eltérő módokon került beépítésre a különböző nemzeti jogrendszerekben. A román társasági jog elsődleges jogforrásként külön törvény keretein belül kívánta szabályozni a gazdasági társaságok működését. Ezzel szemben láthattuk, hogy a magyar társasági jogi normaanyag a Polgári Törvénykönyvben kapott helyet. Mindezek

⁹⁴ Curtea de Apel Pitești, Decizia Nr. 128/R-C/2002, <https://legeaz.net/spete-drept-comercial/hotararea-adunarii-generale-a-actionarilor-128-2002>

ellenére, paradox módon a román szabályozás az érvénytelenség tekintetében jobban követi a megszokott polgári érvénytelenségi koncepciót. Az eltérések ellenére meglátásom azonban az, hogy a megtámadási jog mechanizmusa hasonló módon működik mindkét nemzeti jogrendszerben. A kutatás során tapasztalhattuk, hogy megannyi pontban találkozik a két szabályozás bírói joggyakorlata, vagy a szabályozások kapcsán megfogalmazott szakirodalmi vélemények sokasága. Kifejezetten izgalmasnak találtam a megtámadási mechanizmust komparatív perspektívából is vizsgálni és végső soron azt tapasztalni, hogy az eltérő megoldások ellenére a mechanizmus működése hasonlóképpen jelenik meg mindkét nemzeti jogrendszerben.

A magyar társasági jogi szabályozás fényében tovább szeretném hangsúlyozni a román szabályozás által meghatározott 15 napos keresetindítási határidővel kapcsolatos kritikus álláspontomat, illetve szorgalmazom, hogy a román jogalkotó megfontolja a 30 napos keresetindítási határidő bevezetését, mint ahogyan az a magyar társasági jogi szabályozásban megjelenik.

Ulpianus: „Hoc enim summam rationem habet, cum societas ius quodammodo fraternitatis in se habeat”

Irodalomjegyzék

Válogatott irodalom

1. AD SALUTEM CIVIUM INVENTAS ESSE LEGES *Tisztelgő kötet Vékás Lajos 80. születésnapjára*, Szerkesztette: VERESS Emőd, Forum Iuris Könyvkiadó, Kolozsvár, 2019.
2. BARTA Judit – HARSÁNYI Gyöngyi – MAJOROS Tünde – UJVÁRINÉ Antal Edit, *Gazdasági társaságok a Polgári Törvénykönyvben*, Patrocinium Kiadó, Budapest, 2016.
3. C. CUCU – M.-V. GAVRIȘ – C.-G. BĂDOIU – C.-G. HARAGA, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990 – repere bibliografice, practică judiciară, decizii ale Curții Constituționale, adnotări*, Editura Hamangiu, București, 2007.
4. C. HANNOUN, *L'action en nullité ez le droit des sociétés*, RTDCom. 1993.
5. CĂRPENARU, Stanciu D. – DAVID, Sorin – PREDOIU, Cătălin – PIPEREA, Gheorghe, *Societățile comerciale. Reglementare, doctrină, jurisprudență*, Ed. All Beck, București, 2002.
6. CĂRPENARU, Stanciu D. – PIPEREA, Gherghe – DAVID, Sorin, *Legea societăților. Comentariu pe articole (ediția 5)*, Editura C. H. Beck, București 2014.
7. Cristian DUȚESCU, *Drepturile acționarilor*, Ediția 3, Editura C. H. Beck, București, 2010.
8. D. ALEXANDRESCO, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, tom. VIII, București, 1925.
9. DAGHIE, Dragoș-Mihail, *Administrarea societății pe acțiuni*, Editura Universul Juridic, București, 2016.
10. Dominique VIDAL, *Droits de sociétés, 4e edition*, LGDJ Éditeur, Paris, 2003.
11. DUȚESCU, Cristian, *Drepturile acționarilor (ediția 3.)*, Editura C. H. Beck, București, 2010.

12. FEGYVERESI Zsolt: *Résztvényesek nem vagyoni jogai a magyar és román társasági jogban*, Lectum Kiadó, Szeged, 2021.
13. G. BOROI, L. STĂNCILESCU, *Instituții de drept civil în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2012.
14. GÁRDOS Péter – VÉKÁS Lajos (szerk.), *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz 1.kötet*, Wolters Kluwer, Budapest, 2014.
15. GEORGESCU, I.L., *Drept Comercial român, vol. II*, Editura All Beck, București, 2002.
16. GHEORGHE, Cristian, *Societăți comerciale. Voința asociaților și voința socială*, Editura All Beck, București, 2003.
17. HORVÁTH Attila, *A magyar kereskedelmi jog története*, In: MEZEY Barna (szerk.), *Magyar jogtörténet*, Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
18. Ioan SCHIAU – Titus PRESCURE, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Analize și comentarii pe articole, Ediția 2*, Hamangiu, București, 2009
19. Ion TURCU, *Teoria și practica dreptului comercial român vol. I*, Editura Lumina Lex, București, 1998.
20. Ion TURCU, *Teoria și practica dreptului comercial român vol. I*, Lumina Lex, București, 1998.
21. J. M. MOULIN, *Droit des sociétés*, Guolino éd., Paris, 2006.
22. J. MESTRE, *Lamy – Sociétés commerciales 1998*, Ed. Lamy, Paris, 1997.
23. KUNCZ Ödön, *A magyar kereskedelmi- és váltójog tankönyve*, Budapest, 1938.
24. L. GEORGESCU, *Drept comercial român, vol. II. Societățile comerciale*, Ed. Soce&Co, București, 1948.
25. Lucian BOJIU, *Acțiunea în anularea hotărârii Adunării Generale a Acționarilor*, Editura Universul Juridic, București, 2012.
26. Luminița TULEAȘCĂ, *Drept comercial. Interpretările comerciale*, Editura Universul Juridic, București, 2016.
27. M. GERMAIN, *De quelques limites á la nullit édes décisions sociales*, Bull. Joly, 1992.
28. M. ȘCHEAUA, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990, comentată și adnotată*, ed. a II-a, Rosetti, București, 2002.

29. Michael GERMAIN – Veronique MAGNIER, *Les sociétés commerciales*, 20e edition, LGDJ Lextenso édition, Paris, 2011.
30. Michael PÉDAMON – Gugues KENFACK, *Droit commercial. Commerçants et fonds de commerce. Concurrence et contrast du commerce*, 4e edition, Dalloz, Paris, 2015.
31. NAGY Ferencz, *A magyar kereskedelmi jog kézikönyve különös tekintettel a bírói gyakorlatra és a külföldi törvényhozásokra*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.T. kiadása, Budapest, 1904.
32. NÁSZ Csaba Bela: *Drept Societar*, Universul Juridic Kiadó, Bukarest
33. NÓTÁRI Tamás, *Római jog*, Lectum Kiadó, Szeged, 2013.
34. Octavian CĂPĂȚÎNĂ, *Instituții ale noului drept comercial. Societățile comerciale*, Editura Lumina Lex, București, 2012.
35. PAPP T., in OSZTOVITS A., (szerk.), *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*, I. kötet, Opten Informatika Kft., Budapest, 2014.
36. Philippe MERLE – Anne FAUCHON, *Droit commercial. Sociétés commerciales*, Dalloz, Paris, 2018.
37. PIPEREA, Gheorghe, *Obligațiile și răspunderea administratorilor societăților comerciale*, Editura All Beck, București, 1998.
38. Radu N. CATANĂ: *Dreptul Societăților Comerciale. Probleme actuale privind societățile pe acțiuni. Democrația acționarială*, Editura Sfera Juridică, Cluj Napoca, 2007.
39. SÁNDOR Tamás, *Jegyzetek a részvénytársaság új szabályozásához*, *Gazdaság és Jog*, 2014/4 sz.
40. SĂULEANU Lucian, *Societățile comerciale. Adunările generale ale acționarilor*, Editura Hamangiu, București, 2008.
41. Simiona-Petrina GAVRILĂ, *Legea societăților comerciale nr. 31/1990. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2009.
42. St.D. CĂRPENARU, *Tratat de drept comercial român*, ed. a 6-a, Ed. Universul Juridic, București, 2019.

43. SZIKORA Veronika – ÁRVA Zsuzsanna (szerk.), *Jogtudomány a jogfejlődés szolgálatában: Szemelvények a modern jogi kutatások köréből*, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Kiadványa, Debrecen 2017.
44. SZIKORA Veronika, *Társasági jog rendszerek és reformok Európában*, Gazdaság és Jog, 2014/7-8.
45. TĂBĂLTOC, Dan Mircea, *Aspecte teoretice și practice privind organizarea și funcționarea societăților comerciale. Adunarea generală a acționarilor. Statut juridic. Controlul legalității hotărârilor*, Revista de Drept Comercial, 2000/1.
46. VÁRGEDŐ Cs. Lajos, *Elméleti viták a részvénytársaság eredetéről*, Jogtudományi Közlöny, 1986.
47. Vasile NEMEȘ, *Drept comercial (ediția 4)*, Editura Hamangiu, București, 2021.
48. VERESS Emőd – FEGYVERESI Zsolt – PÁL Előd, *Román társasági jog*, Forum Iuris kiadó, Kolozsvár, 2021.
49. VERESS Emőd – FEGYVERESI Zsolt – PÁL Előd, *Román társasági jog. 3. bővített és aktualizált kiadás*, Forum Iuris kiadó, Kolozsvár, 2023.

Hivatkozott joggyakorlat

1. BH+ 2015.7.307. Kúria Gfv. VII.30.008/2015
2. Curtea de Apel București, Decizia civilă Nr. 1290/2003
3. Curtea de Apel București, Decizia civilă Nr. 1299/2002
4. Curtea de Apel București, Decizia civilă Nr. 991/2014
5. Curtea de Apel București, Secția a IV.-a Comercială., Decizia Nr. 500/2002
6. Curtea de Apel București, Secția a V-a Comercială, Decizia Nr. 937/2002
7. Curtea de Apel Pitești, Decizia civilă Nr. 128/R-C/2002
8. Curtea de Apel Ploiești, Decizia Nr. 1101/1997
9. Curtea de Apel Timișoara, Decizia civilă Nr. 46/2000
10. Curtea de Apel Timișoara, Secția Comercială, Decizia Nr. 169/2009
11. Curtea de Apel, Cluj, Secția a II-a Civilă, Decizia Nr. 107/2014
12. Curtea de Apel, Pitești, Decizia civilă Nr. 128/R-C/2002

- 13.** Decizia C.S.J. Nr. 6200/2001, Secția Comercială
- 14.** Decizia ÎCCJ (Complet HP) Nr. 7/2020
- 15.** Decizia ÎCCJ Nr. 1474/2002, pronunțată de Secția II-a Civilă
- 16.** Decizia ÎCCJ Nr. 165/2015, pronunțată de Secția II-a Civilă
- 17.** Decizia ÎCCJ Nr. 2046/2003, pronunțată de Secția a II-a Civilă
- 18.** Decizia ÎCCJ Nr. 2503/2005, pronunțată de Secția a II-a Civilă
- 19.** Decizia ÎCCJ Nr. 3241/2009, pronunțată de Secția II-a Civilă
- 20.** Decizia ÎCCJ Nr. 4476/2005, pronunțată de Secția II-a Civilă
- 21.** Decizia ÎCCJ Nr. 623/2011, pronunțată de Secția II-a Civilă
- 22.** Sentința civilă Nr. 5049 din 15 septembrie 2000, Tribunalul București
- 23.** Trib. com. Paris, 16 mars 1992 (cauza „Perrier”)
- 24.** Tribunalul București, Secția Comercială, Sentința comercială Nr. 1063/2005
- 25.** Tribunalul București, Secția Comercială, Sentința comercială Nr. 7311/2004
- 26.** Tribunalul Constanța, Decizia civilă Nr. 859/1992